

Di fosu biifi Paulosu manda da dee biibima u Kolenti

Wan wöutu a fesi.

Wë un haika, dee sëmbë. Di sëmbë de kai Paulosu bi dë wan u dee tjabukama u Masa Jesosi de kai apösutu. Gadu kai ën ko buta sō. Hën seei bi tja di Buka u Masa Jesosi ko da dee sëmbë u di köndë de kai Kolenti, nöö hën so u de piki di Buka tei Masa Jesosi ko Gadu u de.

Nöö di soni mbei Paulosu sikifi di biifi aki. Dee biibima u Kolenti fosu bi sikifi biifi manda hakisi ën wanlö soni unfa u de musu libi a di biibi, nöö hën a toona sikifi di biifi aki manda piki de.

Nöö a mbei di biifi aki tu, fu di a jei taa de an ta libi bunu a di biibi kumafa a bi lei de. A ta bai de be de bia ko ta libi kumafa a sa bunu da Masa Gadu. Dee soni dë abi di biifi.

A di pisi aki Paulosu ta da

dee sëmbë odi.

¹ Dee sëmbë o, mi Paulosu, ta mbei di pampia aki e. „Nöö kumafa un sabi kaa,„ mi da di sëmbë Masa Gadu bi kai ku ën seei kë faa ko dë wan u dee tjabukama u Jesosi Keesitu de kai apösutu. Nöö fa mi ta mbei di pampia aki, nöö mi ku wan sëmbë fuu de kai Sositeni, ² sō u ta sikifi ën ta manda odi da un dee biibima u Masa Jesosi dee dë a di köndë de kai Kolenti. U ta mandëën da un dee sëmbë dee Masa Gadu bi kai fuun ko dë sëmbë fëën a wan apaiti fasi, fu di unu ku Masa Jesosi ko dë di wan. Nöö u ta mandëën tu da hii dee oto sëmbë a dee

kamiankamian, dee ta kai Jesosi Keesitu nē ta begi ēn. Hēn da Masa fuu ku de tuu.

³ U ta manda odi da unu taa Masa Gadu ku Masa Jesosi Keesitu tuu musu dē ku unu ku de bunuhati. De musu da unu böö.

A di pisi aki Paulosu ta da

Masa Gadu tangi.

⁴ Dee sēmbē o, hiniwanten mi ta da di Gadu u mi ɽku unu tuu, tangi fuunu hedi e, fu dee soni dee a du da unu ku ēn bunuhati, fu di un ko nama ku Jesosi Keesitu. ⁵ Biga wē a mbei un ko abi hii soni fa u dē aki a hii fasi. A mbei un ko abi fusutan ku bumbuu pakisei fuun sa sabi di Buka u Gadu. Nöō sōseei a mbei un ko sa' fa u fan fuun kondēēn tu. ⁶ Biga wē dee soni u ɽJesosi, Keesitu dee u bi konda da unu, de mbei lutu a unu hati te de dē u si a unu libi seei. ⁷ Fēēn mbei fa un ta luku u Masa Jesosi Keesitu faa toona ko a goonliba aki, nöō na wan soni makei unu möön a di sē u dee kōni dee di Akaa u Gadu ta da dee sēmbē fēēn e. ⁸ Nöō mi sabi taa Masa Gadu o hoi unu tu tee go dou a di kaba juu, fu te u Masa Jesosi Keesitu toona ko a goonliba nöō woon sa dē gbelingbelin söndö föutu. ⁹ Nöō u sabi taa a o du ēn sö tuu, biga di Gadu fuu dē, un sa futoou ēn. Nöō hēn wē bi kai unu fuunu ku ēn Mii Masa Jesosi Keesitu musu libi suti makandi.

Aki Paulosu ta fan ku dee sēmbē u de musu disa di fia libi u de.

¹⁰ Wē nöō un dee sēmbē u mi dē, fa mi gafa unu dē seei, ma mi kē toona bai unu a wan soni. Mi tei di nē u Masa Jesosi Keesitu ta begi unu baa, taa be un disa di fia un ta fia ku unu seei naandē, ku

di paati un ta paati ku unu na unu. Un musu dë makandi ku wan pakisei e, ku wan hati.

¹¹ Biga wë wanlö sëmbë dee ta dë a di wosu u di womi de kai Kolu mbei mi ko sabi taa fia fasi dë a unu mindi. ¹² Mi jei taa so fuunu ta taki taa: “Fa u ta waka a Masa Jesosi baka aki, nöö mii ta tei di lei u Paulosu.” Otowan taa: “Mii ta tei di lei u Apolo.” Di otowan taa: “Mii ta tei di lei u Kefasi.” „Hën seei da Petuisi.” So sëmbë taa: “U ta waka a „Masa Jesosi” Keesitu wanwan baka.”

¹³ Wë nöö mi hakisi unu, unfa wë? Fa un dë a peipei sëmbë baka dë, „Jesosi” Keesitu paati a pisipisi nö? Naa mi, Paulosu, de bi kii a lakpa fuunu hedi nö? Fa un bi tei dopu dë, nöö a di në u Paulosu un bi tei ën nö?

¹⁴ Wë mi da Gadu tangi seei fu di ma bi dopu na wan sëmbë a unu mindi e, boiti Keesipusi ku Gajusi, ¹⁵ fu na wan sëmbë sa taki taa mi dopu sëmbë a mi në „fu de konda taa de da bakama u mi.” ¹⁶ Oooo, aai, mi bi dopu Sitefanasi tuu, ku dee sëmbë fëen wosu dendu. Ma ma si kuma mi dopu oto sëmbë naandë möönsö.

¹⁷ Biga wë „Jesosi” Keesitu an bi manda mi „a di fosu kamian” u mi dopu sëmbë e, ma fu mi konda di Bunu Buka fëen, be sëmbë jei. Nöö söseei tu an manda mi u mi kondëen ku gaan köni u libisëmbë. Biga an musu dë taa di suti u di fan u mi hën ta hai sëmbë tja ko a di biibi. Biga ee mi ta kondëen sö, nöö di buka u di dëdë u Masa Jesosi a di lakpa pau o lasi ën kaakiti.

Aki Paulosu ta taki u di köni u Masa Gadu ku di kaakiti fëen.

¹⁸ Dee sēmbē o, di Buka u di fa Masa Jesosi dēdē a di lakpa pau, a dē seei wan gaan sōsō soni da dee sēmbē dee o kaba a sōsō a didibi faja e. Ma fu wi dee sēmbē dee Gadu puu a dee hogi du fuu basu, te u jei ēn nōō u ta si fa Gadu abi kaakiti tjika. ¹⁹ A dē leti kumafa de bi sikifi ēn buta a di Buku u Gadu taa:

Masa Gadu o mbei di kōni u dee kōnima bia ko sōsō soni.

Sōseei a o mbei di fusutan u dee sabisonima ko poipoi soni.

²⁰ Wē biga fa u dē aki, unsē dee kōnima dē? Unsē dee leima ku dee hulusonima u di goonliba aki dē? De an dē wan wojo soni mōōn e. Biga Gadu buta di kōni ku di lei u libisēmbē tuu ko sōsō soni kaa. ²¹ Fa a kōni tjika dē, nōō hēn wē i si a seeka di soni buta sō taa dee sēmbē u goonliba aki ku hii di kōni di de kōni ku hii di lei de lei dē seei, de an o ko sabi ēn mōōnsō. Ma ku di sōsō fan fuu dee tjabukama fēēn nōō dee sēmbē dee ta biibi ēn sa kumutu a dee hogi du u de basu.

²² Fa u dē aki, dee Dju kē si foombo wooko u Gadu bifō de o biibi. Nōō dee Giiki sēmbē ta suku gaan kōni a libisēmbē fasi bifō de, de o biibi. ²³ Ma u, u ta konda u „Jesosi„ Keesitu kodo, di de bi peka a lakpa pau kii. Nōō di Buka u di dēdē u Masa Jesosi aki, nōō hēn ta toobi dee Dju sēmbē te de an kē jei ēn seei. A dē wan sōsō fan tu da dee oto kōndē sēmbē, ma tōku u ta kondēēn nōōmō.

²⁴ Ma dee sēmbē dee Gadu kai u de ko nēēn, ee Dju, ee oto kōndē sēmbē, te u ta konda di Buka da de nōō nēēn de ta si fa Gadu taanga tjika e, ku fa a kōni tjika. ²⁵ Biga di soni Gadu du, di libisēmbē kai sōsō soni dē, kōni dē nēēn mōōn leki hii di kōni

di libisëmbë abi. Söseei di suwaki fëen di de ta si a di dëdë u Masa Jesosi dë, a abi kaakiti möön hii kaakiti u libisëmbë.

²⁶ Biga wë un luku a unu seei, dee sëmbë. A di ten di Masa Gadu bi kai unu, nöö di möön gaan së fuunu an bi dë leilei sëmbë a goonliba fasi e. Wan bi abi taki a köndë. Wan bi dë hei sëmbë. ²⁷ Ma dee sëmbë dee goonliba sëmbë ta si taa de an sabi soni, nöö de Gadu ta tei fu da dee sabisonima u goonliba aki sen. Söseei a ta tei dee suwakisuwaki sëmbë faa mbei dee taanga sëmbë kisi sen. ²⁸ A ta tei dee lagilagi sëmbë dee an bi dë wan wojo soni a goonliba aki, dee sösö wan, buta ko hei, fu goonliba sëmbë sa si taa dee soni mbei de bi ta gafa sëmbë an dë wan wojo soni.

²⁹ Nöö di soni mbei a du sö, fu na wan libisëmbë musu njan buka a Gadu fesi e. ³⁰ Biga Gadu wanwan mbei u ko feni di libi a „Jesosi„ Keesitu.

Nöö Masa Jesosi wë mbei u ko sabi fa Masa Gadu köni tjika e. Sö seei a mbei u ko dë a Gadu wojo söndö föutu. A puu u a hii dee sitaafu dee u bi hai tja ko a u liba fu di u bi booko Gadu wëti, nöö fa u dë aki a ta puu hogi a u fuu sa ko dë limbolimbo. „Hii dee soni dë tuu u feni a Masa Jesosi e, dee sëmbë.“

³¹ Fëen mbei de sikifi ën a di Buku taa:
Ee wan sëmbë kë njan buka,
nöö be a njan buka a dee soni Masa bi du dëen.

2

*Aki Paulosu ta konda da de taa
ku di kaakiti u di Akaa u Gadu
a ta fan ku sëmbë.*

¹ Wë, dee sëmbë, fa i si mi bi ko a unu naandë fu mi konda di woto u Gadu da unu, nöö ma bi ko kuma wan sëmbë di sabi soni tumisi e. Söseei ma bi ta fan ku unu kuma wan sëmbë di sabi u fan poi tu. Nönö.

² Biga fa mi bi dë a unu mindi dë, nöö mi buta miseei taa ma o konda oto soni möönsö möön leki di fa Masa Jesosi Keesitu bi dëdë a di lakpa pau.

³ Nöö mi bi ko a unu ku saka fasi ku fëëë, ku panta a hati seei. „Biga ma bi sabi ee mi sa du di wooko bunu.“ ⁴ Nöö a di fa mi bi ta konda di buka da unu dë, nöö ma bi ta mbei kijoo fa, ta tei dee köni di libisëmbë abi u wini unu hati e. Ma mi bi kë u di kaakiti u di Akaa u Masa Jesosi hën musu tja unu ko a biibi, ⁵ fu di biibi fuunu an musu hëngi a libisëmbë köni ma faa musu hëngi a di taanga u Gadu.

Aki Paulosu ta konda da de taa

di Akaa u Gadu wanwan tö

sa lei sëmbë soni fu Gadu.

⁶ Ma nöö hii fa ma ko a unu kuma wan könima seei, ma töku dee soni u ta taki aki, de ta lei u fa Gadu abi köni tjika. Nöö wa ta taki de da hii sëmbë, ma u ta taki de da dee sëmbë dee ko taanga kaa a di biibi. Nöö di köni u ta taki aki an dë di köni u dee hedima u di goonliba aki e, dee o go kaba a sösö. Nönö. ⁷ Ma u ta lei sëmbë di köni u Gadu. Nöö di köni dë, hën Masa Gadu bi abi nën pakisei gaanduwe faa heepi u fuu ko feni dee gaan bunu fëën. Bifö a mbei goonliba seei, nöö a bi sabi fa a o heepi u kaa, ma a fesi a bi dë wan tjubitjubi soni. ⁸ Nöö na wan u dee hedima u di goonliba aki bi sabi di lö köni dë e. Biga ee de bi sabi ën, nöö de an

bi o peka di gaan nēbai Masa u mundu a di lakpa pau kii. ⁹ A dē leti kumafa de bi sikifi ēn a di Buku u Gadu taa:

Di soni na wan sēmbē wojo bi si,
 di soni na wan sēmbē jesi bi jei,
 ku di soni di na wan sēmbē bi mēni nēēn hati wan daka taa a sa feni ēn mōōnsō,
 nōō hēn wē Gadu bi seeka buta a wan sē kaa faa da dee sēmbē dee lobi ēn.

¹⁰ Nōō sō di Buku taki, nōō sō a dē tuu. Ma uu ko sabi dee soni, biga di Akaa u Masa Gadu di a manda ko da u aki, hēn ta lei u de.

Fa di Akaa u Gadu sai dē, dee sēmbē, hēn ta öndösuku hii soni, te dou ku dee tjubitjubi soni dee dē a Gadu hati. ¹¹ Biga wē ambē sabi dee soni dee dē a wan sēmbē hati ee na di sēmbē dē seei? Sōseei tu, ambē sa sabi dee soni dee dē a Gadu hati, boiti di Akaa fēēn seei? ¹² Nōō di Akaa dē, hēn Gadu manda ko buta a u hati, nōō hēn ta lei u dee bunu Gadu da u ku ēn bunuhati. Na ku wan libisēmbē akaa u ko sabi de e. ¹³ Nōō dee soni di Akaa u Gadu ta lei u aki, nōō dee soni dē seei u ta tei ta lei sēmbē. Nōō wa ta lei sēmbē a di fa libisēmbē ta lei sēmbē ku de kōni e, ma kumafa di Akaa ta manda u fuu kondēēn, nōō sō u ta kondēēn.

¹⁴ Nōō ee wan sēmbē i dē nōō ja abi di Akaa u Gadu, nōō ja o piki dee soni di Akaa ta taki e. De tuu o dē kuma wan sösō soni da i, fu di ja o fusutan de. Biga fa dee soni u Gadu sai dē, di Akaa u Masa Gadu nōō sa lei i de.

¹⁵ Ee wan sēmbē i dē nōō i abi di Akaa aki a i hati, nōō i sa sabi u öndösuku hii soni. „Biga hēn ta wooko a i liba.” Ma dee sēmbē dee na abi di Akaa, de an o sa fusutan di libi fii dē. ¹⁶ A dē leti kumafa di Buku taki:

Ambë seei da di sëmbë di sa sabi andi dë a Gadu
 hati
 faa musu lei ën soni?
 Ma u, fu di u abi di wan seei hati kuma di u „Jesosi,
 Keesitu, „nöö u sa sabi soni fëen„.

3

*Aki Paulosu ta konda da de taa hii dee wookoma
 u Masa Gadu*

dë a di wan kodo wooko.

¹ Dee sëmbë o, di un bi ko a di biibi njunjun, ma
 bi sa fan ku unu kuma sëmbë di sabi u libi a di
 Akaa u Masa Gadu leiki e. Ma mi bi musu lei unu
 kuma sëmbë di ta libi a deseeri kë, kuma piki mii.

² Biga wë ku bobiwata nöö mi bi ta kiija unu, na
 ku taangataanga njanjan.

Ma nöö te tide un dë a di wan seei fasi dë eti,
 wan göö kumutu dë möönsö. Ee fuu taki, nöö dee
 fukëfukë pisi u di lei u Masa nöö mi sa tei ta konda
 da unu eti. Ma sa go a dee degidegi pisi u di lei, ³ fu
 di un ta libi kumafa dee libisëmbë u di goonliba aki
 ta libi eti. Biga wë ee un sai dë ta djalusu ta buja
 ta paati ku unu na unu, nöö nëen da unu ku dee
 sëmbë u di goonliba aki dë di wan fa nöö? ⁴ Biga so
 fuunu ta taki: “Mi o tei di lei u Paulosu,” otowan
 ta taki: “Mi o tei di u Apolo,” nöö nëen da un ta
 libi kuma dee sëmbë u di goonliba aki dee na sabi
 Gadu nöö?

⁵ Wë nöö fa un ta fia di fia dë, ambë un sabi
 da Apolo? Ambë un sabi da Paulosu? U tuu dë
 futuboi u Masa Gadu nöö. U tuu tja unu ko biibi
 nëen, fuun ta waka nëen baka. Biga hën da di
 wooko Masa da u. ⁶ Mi paandi di goon „biga mi
 fosu bi tja di buka ko konda da unu dë„. Nöö hën

a baka u di dë hën Apolo ko munjan di goon, „biga a ko lei unu soni möön fini. Ma Gadu hën mbei di buka göö a unu hati.

⁷ Nöo fëen mbei na wan sëmbë hei möön di otowan, na di sëmbë di paandi, na di sëmbë di munjan di goon. Ma Gadu wanwan, biga hën ta mbei soni ta göö nëen. ⁸ Nöo di sëmbë di paandi ku di sëmbë di ta munjan di goon, a di wan wooko nöö de dë e. Nöo hiniwan o kisi ën paima kumafa a bi wooko. ⁹ Biga fa u dë aki, Gadu buta u tuu fuu ta heepi ën a di wooko. U ku ën ta wooko makandi. Nöo fa u ta taki soni u di goon aki, nöö unu wë da di goon, ma Gadu hën abi ën e.

Aki Paulosu ta taki taa dee wookoma u Gadu musu mëni u de du di wooko fëen bunu.

„Wë nöö söseei fa un ko dë sëmbë u Gadu makandi dë, nöö un dë kuma wan wosu fëen tu, di a ta mbei.„ ¹⁰ Nöo di wosu dë, Masa Gadu da mi wan wooko nëen ku ën bunuhati, hën a lei mi tu unfa mi musu seti ën. Nöo hën mi seti di goonsei te mi kaba kuma wan sëmbë di sabi di wooko. Nöo fa u dë aki, nöö dee otowan fuu ta ko ta mbei a di goonsei dë liba. Nöo a bunu, ma hiniwan sëmbë di o ko mbei dë, a musu saandi a ta mbei buta dë. ¹¹ Biga wë na wan sëmbë sa buta wan oto goonsei möön leki di Gadu buta kaa e.

Biga fa i si di wosu seti dë, dee sëmbë, nöö a Jesosi Keesitu liba wë a seti. ¹² Nöo ee wan sëmbë joo tja soni go mbei a di goonsei dë liba, nöö i sa tja sëmëni pei soni. I sa tja goutu, i sa tja soofu, i sa tja djamati sitonu, i sa tja pau. Ma i sa tja ahun ku dëedëe uwii tu. „Biga sëmëni sootu pei fasi i sa wooko di wooko u Gadu, bumbuu fasi ku poipoi fasi.„

¹³ Ma a di Gaan Kuutu Daka te Masa Jesosi ko, nöö hiniwan sëmbë wooko o ko a limbo. Biga dee soni dë tuu o pasa a wan faja, nöö di faja hën o mbei sëmbë si ee andi i bi tja ko buta dë. ¹⁴ Nöö ee di wooko fii pasa a di faja, nöö joo feni i paima. ¹⁵ Ma ee wan sëmbë wooko tjuma, nöö a lasi ën paima ku hii di möiti di a bi mbei tuu. Nöö hënseei o kumutu, ma ku sösö maun tjololoo. A fika piki hënseei bi o tjuma tu.

¹⁶ Nöö dee sëmbë, fa i si un dë sëmbë u Masa Gadu makandi dë, nöö unu wë da di Wosu u Masa Gadu kaa e, ka di Akaa fëën ta libi. ¹⁷ Nöö fa un ta buja ta paati ku unu seepi dë, „ee wan sëmbë kaba di Wosu u Masa Gadu a sösö, Masa Gadu o kaba i seei a sösö tu e. Biga di wosu u Masa Gadu dë wan apaiti soni limbolimbo, „nöö dee lö soni dë an musu ta pasa nëën dendu.

Aki Paulosu ta lei de taa

de an musu libi ku di köni

u dee sëmbë u di goonliba aki.

¹⁸ Dee sëmbë o, na be na wan fuunu ganjëën seepi e. Ee wan sëmbë dë a unu mindi naandë ta pëë i seei könima a di goonliba aki, nöö a möön bëtë i disa di köni dë, nöö i tei di lei u Gadu fii toon donma a di goonliba aki. ¹⁹ Biga wë di köni u di goonliba aki dë wan sösö soni a Gadu wojo.

Ja sabi fa a sikifi a Gadu Buku ö? A taa:

Di köni u dee könima dë seepi Gadu o tei kisi de.

²⁰ Söseei a taki möön taa:

Masa Gadu sabi di pakisei u dee könima taa a dë wan gaan sösö soni.

21-22 Fëen mbei na wan libisëmbë musu tei wan libisëmbë në ta njan buka taa oto hei möön oto. Biga wë dee sëmbë tuu dë fu heepi unu. Paulosu ku Apolo ku Petuisi, u tuu Gadu manda da unu e. Söseei tu, hii dee soni u di goonliba aki tuu dë fuunu. Ee i dë ku libi, ee i dëdë seei, hii soni u di ten u dë aki, ku hii dee soni sa ko a bakaten, dee soni naandë tuu dë fuunu, fuun feni bunu a de e. 23 Biga unu da sëmbë u „Masa Jesosi, Keesitu, nöö Masa Jesosi dë u Gadu.

4

Aki Paulosu ta konda da de kumafa a dë tjabukama tjika.

1 Wë nöö dee sëmbë, hiniwan sëmbë musu ta luku u dee tjabukama kuma futuboi u „Jesosi, Keesitu nöö. Un musu ta luku u kuma sëmbë Masa Gadu futoou fuu ta konda dee soni fëen dee bi dë a tjubi.

2 Wë nöö di soni sëmbë ta luku a wan basi, nöö hën da ee a ta du di wooko kumafa hën masa kë. 3 Nöö fa mi ta wooko aki, ee un sai dë ta kuutu mi seei ma a' toobi. Söseei ma a' toobi tu ee hiniwan oto sëmbë ta kuutu mi, tee kisi miseei. 4 Ma fa mi fan dë seei, ma hati u mi an ta kuutu mi taa ma ta wooko bunu e. Ma di dë an kë taki taa mi dë söndö föutu. Masa Jesosi hën nöö da di Sëmbë di sa kuutu mi.

5 Fëen mbei wan musu kuutu sëmbë a fesi e, biga te Masa Jesosi ko kaa, nöö hën o tja hii soni ko a limbo. Dee soni bi dë tjubitjubi a sëmbë hati tuu a o puu tja ko a döö, nöö hiniwan sëmbë o feni ën gafa kumafa a fiti.

⁶ Dee sēmbē o, fa mi ta sikifi soni da unu ta kai mi ku Apolo nē a dendu aki, nōō mi ta du ēn fuun sa lei soni e. Biga mi kē lei unu taa wan musu tei oto wēti mōōn leki dee wēti Gadu da u fuu ta wegi sēmbē ta luku. Wan musu buta wan sēmbē hei mōōn oto ta njan buka dēēn. ⁷ Biga wē ambē da i di kōni di i abi? Na Gadu ta da u hii soni nō? Wē ee Gadu hēn da i ēn, nōō unfa i sa njan buka fēēn?

⁸ Ma nōō unu, un ta mēni taa soni an makei unu mōōn. Un sabi hii soni kaa. Un abi hii soni kaa tu ,dee Gadu abi faa da dee sēmbē fēēn. A buta unu kōnu fuun ta tii hii mundu sōndō u dee tjabukama. Sō un ta mēni.

Aai, mi bi sa kē un ko dē kōnu tuu o, dee sēmbē, biga ee un bi dou dē nōō u ku unu tuu bi o dē kōnu makandi. ⁹ Ma fa mi ta wegi di soni ta luku aki, nōō a djei da mi taa Gadu tei u dee tjabukama fēēn de ta kai apōsutu aki buta a di mōōn hogi kamian. U dē kuma sēmbē di lanti kuutu buta u de tja go kii a ganda mindi ta mbei fa, fu hii libisēmbē te dou ku dee basia u Gadu Kōndē tuu, sai dē ta luku. ¹⁰ U ko dē kuma lauma u ,Jesosi, Keesitu hedi. Ma unu, un dē kōnima. Un sabi hii soni fu di unu ku ,Jesosi, Keesitu ko di wan kaa. Wa abi taki, ma unu dē takima. Unu de ta gafa, ma wi de ta kosi.

¹¹ Fa u dē aki, u ta dēdē ku hangi ku dēēwata. Wa a' koosu u bisi. De ta foo u ku böō. Wa abi na wan kamian u tan seei. ¹² U ta dēdē ku wooko. U sōsō tee te sēmbē ta kosi u, wa ta kosi de baka, u ta toona ta begi da de. Te de ta sitaafu u ta du hogihogi ku u, nōō u ta tjēēn. ¹³ Sōseei te de ta lēgēdē da u ta mindi soni ta poi u nē, tōku u ta fan ku de suti. Boo taa u ko dē a sēmbē wojo kuma wan feki futu koosu,

kuma wan sundju a sitaati u de ba tja go tuwë a matu. Sö u dë da de e.

¹⁴ Fa mi ta sikifi dee soni da unu aki, dee sëmbë, nöö ma ta sikifi de u da unu sen e, ma mi ta bai unu a soni nöö, kuma unu da miii u mi di mi lobi.

¹⁵ Biga aluwasi un abi teni dusu sëmbë ta kiija unu da „Jesosi„ Keesitu seei, ma wan kodo tata nöö un abi. Fa mi fosu bi tja di Buka u Masa Jesosi ko konda da unu ala, nöö hën mbei un ko dë kuma miii u mi. ¹⁶ Nöö mi ta begi unu baa taa be un suku fuun musu ko djeesi mi e.

¹⁷ Nöö hën mbei mi ta manda Timoteo ko da unu ala. Hën da wan lobi womi mii u mi di Masa Gadu da mi, nöö mi sabi taa a o du leti kumafa Gadu taki. Fa a o ko a unu dë, nöö a o toona mëni unu u di fa mi bi ta konda da unu u Jesosi Keesitu, kumafa a kë fu un musu libi. Leti kumafa mi ta kondëen a oto kamian a dee keikikeiki, nöö sö nöö a o kondëen da unu.

¹⁸ Wë a dë sö tuu taa sëmbë sai dë ta mëni taa ma o ko a unu ala möön, hën mbei de ta njan buka ku di gaan fasi u de. ¹⁹ Ma mi o ko e. Mi o ko hesihesi seei, ee Masa kë. Nöö te mi ko, nöö mi o si ee di kaakiti u dee gaan fasi sëmbë naandë dë a buka wanwan, naa a dë a dee du u de tu. ²⁰ Biga wë ka Gadu dë Tiima, nöö kaakiti an dë a fan a buka nöö a kaba e, ma a o dë u si a di fa i ta libi ku di kaakiti fëen.

²¹ Söö. Wë dee sëmbë, mi fan ku unu kaa e. Nöö andi un kë? Mi musu ko a unu ku gandji, ku wipi nö? Naa mi ko a wan saapi fasi, ku lobi? A fika da unu.

5

Aki Paulosu ta konda da de taa de musu kuutu di

soni u di sēmbē di bi tei ɛn tata mujē.

¹ Sōō. Wē nōō mi jei taa wan taki dē a unu mindi naandē di nama a manu ku mujēē soni. Nōō di lō libi dē, dee sēmbē dee an ta biibi seei ta si ɛn u gaan hogi soni te de an ta libi sō. De taa wan womi dē a unu mindi dē tei ɛn tata mujēē. ² Ma tōku ku dee lō libi dē seei un sai dē ku gaan fasi eti. Un bi musu kisi sen ta tjali, te un jaka di sēmbē di du di hogi dē puu a unu mindi gaanduwe.

³ Fa mi dē aki, dee sēmbē, ma dē a unu mindi ma tōku di akaa u mi dē a unu ala. Nōō mi saandi mi o du ku di sēmbē dē kaa. ⁴ Nōō mi taki e, un musu kai wan kuutu makandi a di nē u Masa Jesosi Keesitu. Nōō di akaa u mi o sai dē tu, nōō Masa Jesosi o mbei a pasa leti kumafa un kuutu buta dē. ⁵ Nōō un tei di sēmbē dē nōō un tuwēen disa da di didibi be a du ku ɛn te di hogi a du dē kaba nēen hati, fu di akaa fēen an musu go kaba a sōsō a di daka Masa Jesosi o ko.

⁶ Nōō hii fa di soni naandē dē gaan sen soni seei, ma tōku un sai dē ta njan buka ta mbei taa un bumbuu poi. Nōō an bunu e. Wan sabi taa wan pikii sooda ta paaja nango a wan hii gaan paabi boon nō?. ⁷⁻⁸ Hēn mbei dee Dju sēmbē ta puu sooda a de wosu fu de sa njan di Pasika Daka limbolimbo. Biga a di daka dē Gadu bi puu de a di saafu libi de bi dē a Egepiti kōndē. Nōō de bi kii wan sikafu mii fu de sa kumutu a di awoo libi naandē basu. Nōō di sikafu mii de kii dē, hēn kē taki u Keesitu e, dee sēmbē, di dēdē da u fuu sa kumutu a di awoo libi fuu.

Fēen mbei un musu puu hogi a unu mindi fuun sa dē limbolimbo a Gadu wojo e. Biga sō a buta da

unu kaa. Un boo disa di awoo libi, fuu sa libi di njunjun libi Masa Jesosi tja ko da u, söndö ganjan, söndö hogihati.

⁹ Nöo mi bi sikifi wan pampia da unu kaa taa wan musu hulu dee sëmbë dee ta libi fanafiti libi a di së u manu ku mujëë soni. ¹⁰ Ma fa mi bi taki dë, na dee sëmbë an ta biibi a Gadu mi bi taki e. Biga dee lö sëmbë dë, u tuu sabi taa de ta libi dee lö libi dë kaa, de a' langahati, de dë fufuuma, de ta njan sëmbë möni, de ta waka a oto gadu baka. Nöo na de mi bi taki fu wan musu hulu. Biga ee de mi bi taki nöo hën da un musu kumutu a di goonliba aki. „Biga a dee sëmbë dë mindi u dë kaa.”

¹¹ Ma dëë sëmbë mi bi sikifi taa wan musu hulu, nöo de da dee sëmbë ta kai de seepi biibima, ma de ta libi fanafiti a di së u manu ku mujëë soni, ee nasö de a' langahati, ee nasö de ta waka a oto gadu baka, ee nasö de ta kosi sëmbë a baka, ee nasö de dë bebema, ee nasö de ta fufuu. Sö wan sëmbë wan musu njan ku ën seei.

¹² Wë biga un bisi mi abi ku dee sëmbë dee dë a döösë ala u mi musu kuutu de a dee soni dë? Nönö, ma dee sëmbë dee dë a di keiki, de u abi pasi u kuutu. ¹³ Dee sëmbë dee dë a döösë ala, Masa Gadu hën o kuutu de. Ma unu musu kuutu di sëmbë di du di hogi dë, puu a unu mindi e, „kumafa Gadu Buku taki”.

6

Aki Paulosu ta bai de a di fa

de ta tja kuutu u de go

a dee sëmbë an ta biibi Gadu.

¹ Nöo dee sëmbë, wan oto soni fuunu dë möön, a bigi da mi te na soni. Hën da di fa un a' hati nango suku leti a dee kuutuma u köndë dee na a' bisi ku Gadu, u de kuutu dee toobi un abi ku unu na unu. Na a dee biibima kuma unu un nango. Nöo anbunu e!

² Wan sabi taa a bakaten u dee biibima o kuutu hii goonliba nö? Wë ee un sabi sö kaa, nöö faandi mbei wan sa kuutu dee pikipiki toobi a unu mindi dë?

³ Wan sabi tu taa dee basia u Masa Gadu Köndë seei u dee biibima o kuutu a bakaten nö? Wë nöö unfa a waka wan sa kuutu dee soni u di goonliba u dë aki? ⁴ Fëen mbei te un abi wan toobi di nama a dee soni u di goonliba aki, nöö un sa kai ee dee möön lagi biibima seei ko, fu de kuutu dee soni dë da unu.

⁵ Fa mi ta fan aki, nöö mi ta fan u sen musu kisi unu e, dee sëmbë. Biga fa un ta tja dee toobi fuunu nango a dee kuutuma u köndë dë, nöö a djei sëmbë an dë a unu mindi möönsö di abi fusutan tjika faa kuutu dee toobi un abi ku unu na unu. ⁶ Ma wan biibima ta tei oto biibima tja go buta seei a kuutu a dee sëmbë dee na ta biibi fesi. A bigi da mi e, baa.

⁷ Ma di soni dë seei dë wan gaan lasi soni e, dee sëmbë, taa un ta kisi sö wan gaan toobi ku unu seei tee un musu go a kuutu. Andi mbei wan sa disa unu seei be otowan nöö ta du hogihogi ku unu? A bi sa möön bunu un tai hati be sëmbë ganjan unu nöö. ⁸ Ma ka fuun tai hati, nöö hën un sai dë ta du hogihogi ku otowan ta ganjan de. Te dou ku biibima seei un ta du sö.

⁹ Dee sëmbë, wan sabi taa ee wan sëmbë ta libi fanafiti a Masa Gadu wojo, nöö an o sa dë a dendu

te Gadu o ko Tiima ku telu nö? Wan mbei sëmbë ganjan unu e. Dee sëmbë dee ta libi fanafiti a di së u manu ku mujëë soni, dee sëmbë dee ta waka a oto gadu baka, dee womi dee ta tei oto sëmbë mujëë, dee mujëë dee ta tei oto sëmbë manu, dee womi dee ta tei oto womi kuma mujëë, dee mujëë dee ta tei oto mujëë kuma manu u de, dee sëmbë dee ta du dee gaan sen soni dë, nöo na wan u de lö sëmbë dë o dou ka Gadu dë Könu. ¹⁰ Söseei tu dee fufuuma, dee langahatima, dee dööngöma, dee sëmbë dee ta waka ta kosi otowan, dee sëmbë dee ta ganjan sëmbë ta njan, na wan u dee lö sëmbë dë o dou tu.

¹¹ Nöo sö so fuunu bi dë a fesi tu e. Ma fa u dë aki, di Akaa u Masa Gadu wasi unu ko limbo buta a wan së kaa da Gadu. Un ko dë seei söndö föutu a Gadu wojo fu di Masa Jesosi Keesitu dëdë da unu.

Aki Paulosu ta konda da de

u de musu libi ku di sinkii u de

faa musu tja nëbai ko da Gadu.

¹² Dee sëmbë o, fa u ko a Masa Jesosi aki, a kandë wan sëmbë o taa: “Ma dë a dee fesiten wëti basu möön e, nöo mi sa du hii soni kumafa mi kë.”

Wë fa i taki dë, sö a dë tuu, ma na hii soni sa tja heepi ko da sëmbë e. Mi sa a’ pasi u du hii soni tuu, ma na wan soni musu kisi mi buta nëën basu kuma hën da mi masa.

¹³ Dee sëmbë ta du hogi a di së u manu ku mujëë soni, nöo de sai dë ta koti wan nöngö ta taki taa: “Njanjan dë u bëë, bëë dë u njanjan.” Wë nöo sö a dë tuu. Gadu mbei bëë fii njan njanjan buta. Ma di bëë dë ku di njanjan tuu, Gadu o kaba ku de wan daka. Ma te woo taki a di së u manu ku mujëë soni,

di dē dē oto soni. Biga Masa Gadu an mbei di sinkii fii fii libi ku en fanafiti a di sē u manu ku mujëe e. Ma hën abi di sinkii fii, nöö a mbei en fii musu dini en ku en. ¹⁴ Nöö di sinkii fii an o kaba a sösö möönsö. Ma leti kumafa Masa Gadu bi weki Masa Jesosi puu a dēdē ku en kaakiti, nöö söseei a o weki dee dēdē sinkii fuu puu a dēdē tu, ku en kaakiti.

¹⁵ Dee sēmbē o, wan sabi nö taa di sinkii fuu aki, a dē wan pisi u di sinkii u Masa Jesosi Keesitu. Wē ee a dē sö, nöö mi sa tei di sinkii u Masa Jesosi aki ta waka ku mötjö nö? Nönö, kwetikweti. ¹⁶ Wan sabi taa di sēmbē di ta waka ku mötjö mujëe hën ku en ko dē wan sinkii nö? Biga di Buku taa: “Te wan womi ku wan mujëe tei deseei kaa, nöö de tu sēmbē dē ko dē wan sinkii.” ¹⁷ Ma nöö di sēmbē di nama ku Masa, hën ku en ko dē di wan na akaa fasi.

¹⁸ Söö. Wē dee sēmbē, di un jei sö kaa taa di fanafiti libi a di sē u manu ku mujëe an bunu, nöö be un mbei möiti kumafa un sa mbei fu an musu kisi unu e. Biga wē hii dee oto hogi sēmbē ta du kaa, de dē hogi a Gadu wojo tuu, ma di hogi a di sē u manu ku mujëe soni ta kisi i seei sinkii a wan hii oto fasi. Biga ku i sinkii i ta du di hogi dē.

¹⁹ Dee sēmbē o, wan sabi taa di sinkii fuunu dē wan wosu u di Akaa u Masa Gadu nö? Di Akaa fëen di i si a da unu dē, a unu hati wē a ta libi e. Nöö wan dē basi fuunu seei möön, ²⁰ biga Gadu bai unu dii ku di buuu u Masa Jesosi. Fëen mbei hii dee soni un ta du ku dee sinkii fuunu, de musu dē fu Masa Gadu sa feni gafa a de e.

7

Aki Paulosu ta konda da de unfa libi u manu ku

mujëe musu dë.

¹ Söö. Wë dee soni dee un bi sikifi da mi, awaa ufö mi o fan a de liba. Nöö mi taki e, ee wan womi dë nöö an kë tei mujëe, nöö antoobi. A bunu. ² Ma fu di wakawaka libi hedi, hën mbei mi o fan sö taa be hiniwan womi tei wan mujëe fëen seei vö. Söseei hiniwan mujëe musu abi wan manu fëen seei vö.

³ Nöö di womi musu du di soni di fiti dëen mujëe. An musu niingëen a ndeti. Söseei di mujëe musu du da di womi tu e. ⁴ Biga di mujëe sinkii an dë fëen wanwan möön e, ma a dë fëen manu tu. Söseei di womi sinkii an dë fëen wanwan möön, ma a dë fëen mujëe tu. ⁵ Nöö fëen mbei wan musu duumi paatipaati ku unu seei ta niinga unu seei, boiti ee un tuu fiti buka taa woon begi Masa Gadu u wan pisiten. Ma te un kaba u begi kaa, nöö un musu toona ko duumi makandi baka e, be di didibi an musu feni wan baaku faa tja unu go du hogi, fu di wan a' taanga fuun hoi unu seei.

⁶ Ma fa mi taki dë seei, an dë taa wan wëti mi buta e, dee sëmbë, ma sö misikuma a sa fiti. ⁷ Biga wë mi bi kë fu hii sëmbë musu dë kumafa mi dë aki söndö mujëe. Ma di Masa Gadu ta da hiniwan sëmbë hën apaiti taanga, wan sëmbë dë sö, di otowan dë sö, nöö hën mbei mi taki sö.

⁸ Nöö mi taki e, unu dee na tei manu nasö mujëe eti, ku un dee mujëe manu fuunu dëdë, mi taa a bunu fuun fika sö kumafa mi dë söndö mujëe aki. ⁹ Ma ee un si taa wan sa tan sö, nöö be un tei manu ku mujëe fuunu. Biga wë a sa möön bunu un tei manu ku mujëe tööu bifö di hangi u manu ku mujëe ko möön unu.

10 Ma un dee sēmbē dee tei manu ku mujēē kaa, nōō mi o da unu wan wēti awaa, nōō di wēti aki Masa Jesosi seei butēēn, taa dee mujēē an musu paati ku dee manu u de mōōnsō. 11 Ma ee de paati, nōō de musu fika a ganda nōōmō. De an musu go tei oto womi mōōn. Ma ee de kē tei manu nōō de musu go mindi ku di awoo manu u de. Sōseei a dē da dee womi tu. De an musu tuwē dee mujēē u de mōōnsō.

12 Wē nōō awaa ufō mi o taki soni u dee sēmbē a' manu ku mujēē kaa. Fa mi o fan aki, nōō na Masa hēn ta taki ēn e. Mi seei ta taki ēn. Nōō mi taki e, ee wan womi dē biibima nōō di mujēē fēēn an ta biibi, ma di mujēē tifiهدي faa tan ku di lō womi dē, nōō di womi an musu tuwē di mujēē. 13 Sōseei ee wan mujēē dē biibima ma hēn manu an ta biibi, ma di womi dē tifiهدي faa sa tan libi ku di mujēē, nōō di mujēē dē an musu tuwē di womi. 14 Un saandi mbei ö? Biga fu di di mujēē dē biibima, nōō Gadu ta luku di lō womi dē a wan apaiti fasi u di mujēē fēēn hedi. Sōseei tu, fu di di manu fēēn dē biibima, nōō Gadu ta luku di mujēē a wan apaiti fasi u di manu fēēn hedi. Biga ee an bi dē sō, nōō Gadu an bi o ta luku dee mii u de apaiti tu. Ma te i si Gadu ta luku dee gaan sēmbē apaiti nōō hēn da a ta luku dee mii apaiti tu.

15 Ma ee di sēmbē di na ta biibi kē paati ku di biibima faa go fēēn, nōō be a go e. Nōō ee sō a waka, nōō antoobi. Di womi ee nasō di mujēē di ta biibi an musu fika kuma a dē taitai a duwengi. Biga wē Gadu bi kai u fuu musu dē fiifi ku hii sēmbē. 16 Unfa wan mujēē sa sabi ee a sa mbei di manu fēēn ko a biibi, ee an o ko? Sōseei unfa wan

womi sa sabi ee a sa mbei di mujëë fëën ko a biibi, ee an o ko? „Be i disëën da Gadu nöö.“

Aki Paulosu taki da de taa be de an suku u tooka di fa de dë.

¹⁷ Wë nöö dee sëmbë, fa i si i bi dë di Gadu kai i fii ko nëën, nöö sö i musu dë e. Nöö ka i si Masa buta i, nöö i tan dë e. Sö mi ta fan ku hii sëmbë a dee oto keiki tu. ¹⁸ Ee wan womi bi a' di koti u dee Isaëli sëmbë nëën sinkii kaa bifö Masa Gadu kai ën, be an suku faa puu ën. Ee wan womi an bi kisi di maaka u Isaëli dë eti, be an go suku di lö koti naandë buta nëën sinkii e. ¹⁹ Biga wë ee i koti, ee ja koti, di soni dë an dë wan wojo soni fa u dë aki möön. Na dee soni dë Gadu ta suku a u. Ma dee wëti u Gadu fuu hoi, nöö de wë da dee gaan soni fa u dë aki.

²⁰ Fëën mbei hiniwan sëmbë musu dë fa a bi dë a di ten di Gadu bi kai ën. ²¹ Ee wan sëmbë i bi dë saafu di Gadu kai i, nöö na be di soni hati i te i hopo ta suku fii kumutu nëën. Ma an dë taa ee i ko feni pasi fii kumutu nöö ja musu kumutu e. I sa kumutu fii ku piizii. „Ma ee i tan dë tu an hogi.“ ²² Biga wë wan saafuma di Gadu kai u ko nëën nöö a kumutu a saafu, a ko fii kaa. Söseei ee wan sëmbë an bi dë saafu nöö Gadu kai ën ko nëën, nöö a ko dë saafu e, u „Jesosi“ Keesitu, ²³ fu di a bai unu dii „ku ën buuu.“ Fëën mbei wan musu buta unu seei da libisëmbë ta masa unu, tee un disa u piki Gadu buka ko ta piki libisëmbë buka a di soni u ta taki aki.

²⁴ Nöö da sö a dë e, dee sëmbë. Leti fa i si i bi dë di ten Gadu kai i, nöö sö i musu dë ta dini ën.

Aki Paulosu ta fan ku dee sëmbë

an tei manu ku mujëë eti, ku

dee mujëe manu u de dëdë.

²⁵ Wë nöö un dee mujëe mii dee an tei manu eti, ku dee womi mii an tei mujëe eti, nöö Masa an da mi buka a unu e. Ma kumafa a heepi mi tjika aki fu di a a' tjalihati u mi, nöö misikuma mi dë wan sëmbë un sa futoou te un sa tei lai a mi. ²⁶ Wë nöö fëen mbei mi taki da unu taa misikuma a möön bunu fuun dë söndö manu söndö mujëe fu di fuka libiten di u dë aki hedi. ²⁷ Ma nöö ee wan womi a' mujëe, nasö wan mujëe a' manu kaa, nöö de an musu paati. Ma ee wan womi an abi seei, nöö be an suku möönsö.

²⁸ Ma nöö töku fa mi taki dë seei, ee i ko abi mujëe nöö na hogi i du e. Söseei ee wan mujëe mii ko a' manu, nöö na hogi a du tu. Ma dee womi a' mujëe ku dee mujëe abi manu, de abi sömëni fuka u de tjai a di ten u dë aki, nöö hën mbei mi bi kë heepi un otowan a di pisi dë.

²⁹ Wë di soni mi kë taki, dee sëmbë, hën da di ten u dë aki a ko zuntu poi fu di goonliba kaba. Fëen mbei ja musu kai dee soni u di goonliba aki gaan soni te poi e. Biga ee wan womi abi mujëe, nöö na di mujëe dë wanwan nöö a musu ta mëni. ³⁰ Söseei ee wan sëmbë abi fuka nëen hati te a ta këe, an musu ta kai di soni dë gaan soni te poi. Ee wan sëmbë ta wai ta piizii, nöö na di dë wanwan nöö a musu ta mëni.

Söseei tu ee wan sëmbë ta bai wan soni, nöö a musu sabi taa an o abi di soni dë fu nöömö. ³¹ Ee wan sëmbë i ta wooko ku dee soni u di goonliba aki, nöö ja musu da de pasi u de tai i, biga abiti möön nöö di goonliba aki o kaba e!

³² Ma nöö fa mi taki da unu dë, dee sëmbë, fu di ma kë un dë ku fuka a unu hati, hën mbei mi

taki sö e. Di womi di na abi mujëë nöö hën ta a' bookohedi a dee soni u Masa wanwan, faa sa libi kumafa Masa kë. ³³ Ma dee womi dee abi mujëë, de a' bookohedi u dee soni u di goonliba aki, fu de sa libi kumafa de mujëë kë. ³⁴ Sö i ta si taa di bookohedi dë a tu së.

Söseei tu, dee mujëë dee abi manu ta a' bookohedi u dee soni u di goonliba aki, fu de sa libi kumafa de manu kë. Ma wan mujëë di na a' manu, a ta a' bookohedi u dee soni u Masa nöö, fa a sa ko libi ku ën sinkii ku ën akaa tuu apaiti da Masa Gadu.

³⁵ Nöö fa mi taki aki, mi taki ën sö fu di mi si taa a sa heepi unu. Ma an dë taa tai mi kë tai unu e. Ma mi ta fan nöö kumafa mi si a fiti, be na wan soni musu ta hai unu baka fu wan sa dini Masa ku hii unu hati.

³⁶ Nöö ee wan womi bi ta kiija wan mujëë, nöö te di mujëë ko bigi tjika nöö hën di womi ko fii taa ee an tei di mujëë fëën mujëë nöö an libi bunu ku ën, nöö antoobi. Be a tei ën fëën mujëë. An wogi. ³⁷ Ma ee di womi abi di fii nëën hati taa a taanga tjika faa sa hoi ën seei söndö mujëë, nöö a ta pakisei nëën hati taa an o tei di mujëë dë möön, nöö di dë bunu tu. ³⁸ Nöö a dë sö taki taa di sëmbë di tei, a du bunu, ma nöö di sëmbë di an tei, hën du möön bunu.

³⁹ Ma nöö haika, te wan mujëë dë ku manu, nöö a dë a wëti basu taa an sa tei oto womi solanga di fosu manu fëën dë ku libi. Te di manu fëën dëdë kaa bifö a abi pasi fu tei oto manu. Ma di womi a o tei dë, a musu dë wan biibima tu. ⁴⁰ Ma u mi aki, nöö mi pakisei taa di mujëë sa dë möön bunu ee a fika söndö manu, nöö mi ta si taa di Akaa u Masa Gadu dë ku mi a dee soni mi ta taki aki.

8

Aki Paulosu ta taki u dee njanjan sëmbë ta tuwë da dee gadu u de.

¹ Söö. Wë nöö wë da u ko a soni u dee gwamba dee sëmbë ta tja go tuwë da dee gadu u de. Nöö un ta taki taa u tuu sabi soni u de kaa, taa dee pindigadu na soni u fëëë, u sa njan di njanjan de ta tuwë da de. Awa, sö a dë tuu. Ma sabi ku sabi na di wan e. Biga i sa mbei taa i sabi soni tjika te i ko a' gaan fasi, ma lobi hën da di gaan soni biga hën ta tja heepi ko da sëmbë. ² Nöö ee wan sëmbë i mbei taa i sabi soni kaa, nöö hën da ja sabi soni kumafa a dë eti e. ³ Ma ee wan sëmbë i lobi Gadu, nöö di sëmbë dë Gadu ta sabi taa i dëen sëmbë.

⁴ Wë nöö ee fuu taki u dee soni de ta tuwë da dee gadu, wë u sabi taa dee lö gadu dë an dë wan wojo soni. Biga oto gadu an dë möön leki di wan kodo Gadu tö. ⁵ Aluwasi soni dë a goonliba aki te dou a liba ala tuu te a hia di de ta kai gadu ta begi, ⁶ ma töku u sabi taa wan kodo Gadu nöö dë. Hën da u Tata, nöö nëen hii soni kumutu ko. Fëen nöö u dë. Söseei wan kodo Masa tö nöö dë tu. Hën da Masa Jesosi Keesitu. Hën mbei hii soni u mundu, nöö hënseei ta da u libi.

⁷ Ma töku fa i jei dë seei, ma na hii u dee biibima tuu sabi bunu eti taa dee oto gadu an dë gadu e. Biga te tide eti biibima sai dë di bi guwenti oto gadu te de ta si de kuma tuutuu gadu eti. Te de go bai gwamba soni tja ko sindo u de njan, nöö de ta panta kuma kandë a bi dë wan soni de tuwë da dee gadu. Nöö de ta fëëë taa fa de ta njan mëen dë, nöö Masa Gadu o tei de u hogi.

⁸ De ta mēni sō tuu, ma na sō. Biga njanjan soni an ta puu u a Gadu e, nōō sōseei an sa tja u ko nēēn tu.

⁹ Ma nōō un mēni unu seepi, un dee sēmbē dee kumutu a dee oto gadu basu kaa. Fa un sabi tjika dē taa dee oto gadu an dē tuutuu gadu, ma wan musu tei di sabi dē buta kuma wan sitonu a pasi da dee sēmbē dee ta fēēē, u de naki futu kai.

¹⁰ Biga wē i sabi fa a o dē nō? Fu di i sabi bunu kaa taa dee gadu an dē tuutuu gadu, nōō joo go sindo ta njan ku dee sēmbē dee ta njan a di gaduwosu u de. Wē nōō te wan pisi, nōō di otowan fii di i si bi dē fēēēfēēē dē o ko si i ta njan, nōō hēn seepi o tei hati go njan tu, ma ku di gaan fēēē i si u bi taki dē. ¹¹ Wē nōō di sabi fii i sabi dē, nēēn tja di otowan fii go kaba a sōsō nō? Hii fa „Jesosi„ Keesitu bi dēdē dēēn tu, ma i ta du hogihogi ku ēn sō. „Biga i mbei a du wan soni di hēnseei si taa an bunu.“ ¹² Nōō te un buta wan otowan fii faa du soni di ta fon mēēn a hati taa an du bunu, nōō hogi i du ku „Masa Jesosi„ Keesitu seei e.

¹³ Nōō fēēn mbei fa mi dē aki, ee mi sabi taa ee mi njan wan soni nōō a o mbei di otowan u mi kai, nōō ma o njan di soni dē a mundu mōōn e. Na seei.

9

Aki Paulosu ta konda kumafa a ta puu dee leti fēēn buta a wan sē u di Buka u Masa Jesosi hedi.

¹ Wē fa mi ta fan ku unu aki, dee sēmbē, nōō miseei wē, ma bi ko fii kumutu a dee tjina naandē basu nō? Ma dē wan u dee tjabukama u Masa Jesosi de ta kai apōsutu nō? Aai, mi dē wan u de e. Biga mi si Jesosi Keesitu u Masa ku miseei wojo.

Nöö fa un ko a di biibi aki, na di wooko mi ta wooko da Masa Jesosi mbei un ko sö nö? ² Ee oto sëmbë an kë luku mi kuma wan tjabukama seei, ma unu musu luku mi sö. Biga fa i si un ko ta biibi dë, nöö hën ta lei limbolimbo taa mi da wan tjabukama u Masa Jesosi. ³ Nöö fëën mbei te dee sëmbë ta sösö mi a kamiankamian, nöö mi ta konda soni fuunu da de, be de sabi taa sö mi sa du di wooko u Gadu tjika.

⁴ Wë nöö di a dë sö kaa, nöö mi ku Banabasi, wa a' pasi fuu ta njan ta bebe ku unu nö? ⁵ Söseei kumafa Petuisi ku dee oto Tjabukama ku dee baaa u Masa Jesosi ta waka ta lontu ku dee mujëë u de nango a sëmbë de ta sölugu de, nöö u wë? Wa a' leti fu toou ku wan mujëë di dë a di biibi fuu ku ën ta waka ta lontu tu nö? ⁶ Mi ku Banabasi wanwan nöö musu ta wooko möni ufö u sa feni soni fuu njan nö?

⁷ Nöö ee wan sodati ta wooko, nöö aan leti u de pakëën nö? Söseei tu, ee wan sëmbë paandi wan fuuta fëën, nöö aan leti faa njan di njanjan fëën nö? Ee wan sëmbë ta kiija mbeti, nöö aan leti faa feni wan njan nëën nö?

⁸ Nöö fa mi fan dë, libisëmbë soni nöö mi taki ö? Naa söseei u ta lesi a Gadu Buku tu nö, ⁹ ka Mosesi sikifi dee wëti dee Gadu dëën. A taa:

Di kau di ta bia di mbii,
ja musu tai di buka fëën fu an musu njan dë.

„Biga ka i ta wooko nöö naandë joo njan.“

Wë fa Gadu fan dë, kau soni nöö a ta mëni nö?
¹⁰ An taki soni fuu tu nö? Aai, a taki soni fuu tu e. Nöö dee sëmbë ta wooko goon ku dee sëmbë ta puu njanjan wë? Fa de ta wooko dë, na de tuu o feni njan naandë nö?

11 Wë nöö fa u bi konda dee soni u Masa Gadu da unu dë, nöö a sa hebi da unu poi ee u suku goonliba gudu a unu nö, dee sëmbë? 12 Biga ee oto sëmbë abi di lö leti dë a unu, nöö u wë? Misikuma u musu abi leti möön de.

Ma nöö hii di leti fuu dë u buta a wan së ta tja pena fu soni an musu toobi sëmbë te de an sa piki di Buka u „Jesosi„ Keesitu u ta tja aki.

13 Ma töku fa u taki aki seei, dee sëmbë, ma un sabi taa dee sëmbë dee ta wooko a di Wosu u Masa Gadu, de ta feni hafu u dee soni sëmbë ta tja ko da Gadu naandë. Nöö dee begima dee ta tjuma mbeti da Gadu naandë, nöö deseei ta tei hafu, na sö nö?

14 Nöö söseei Masa bi taki tu taa dee sëmbë dee ta konda di buka fëen, nöö de musu ta feni soni u libi a goonliba aki a dee sëmbë dee de ta konda di Buka da.

15 Ma hii dee leti fuu dë tuu mi buta a wan së. Nöö fa mi ta sikifi dee soni aki da unu seei, nöö na paima wë mi ta suku a unu e. Biga fa mi ta wooko da unu söndö paka aki, a dë wan soni mi ta njan buka da o. Nöö ma kë poi ën. Ee de o kii mi fëen hedi seei, ma ma o hakisi paima fëen möönsö.

16 Ma nöö dee sëmbë, fa mi ta konda di Buka aki, na u di dë hedi mbei mi ta njan buka e. Biga musu mi musu u kondëen da sëmbë. Nöö helu u mi tu ee ma kondëen. 17 Ee mi bi buta miseei u mi kondëen, nöö mi bi a' leti u suku paima. Ma ee fuka mi ta puu da miseei te mi kondëen, nöö an dë taa wan apaiti soni mi du e. Biga di soni Gadu fitoou mi u mi du dëen, hën nöö mi ta du kaa. Nöö aambi wan apaiti paima.

18 Wë di a dë sö kaa, nöö un sooti wini seei mi o feni? Wë di wini di mi ta feni nëen, nöö hën da

te mi konda di buka u Keesitu söndö tei paima a sëmbë kumafa dee oto tjabukama ta tei. Nöö a kai ku mi, a bunu da mi kaa. Mi a' piizii ku ën. «Biga mi du pasa möön fa Gadu bi manda mi.» Nöö hën da paima u mi kaa, nöö hën mbei ma ta tei paima kumafa di leti u mi dë.

¹⁹ Dee sëmbë o, fa mi dë aki ma dë a sëmbë basu e, ma mi dë u mi seepi. Ma nöö mi ta buta dee leti u mi a wan së ta saka mi seepi a sëmbë basu kuma wan saafu. Nöö di soni mbei mi ta du sö, u mi wini hia sëmbë kumafa mi sa wini tja ko da Masa Jesosi.

²⁰ Fëën mbei te mi dë ku dee Dju sëmbë kuma miseei, nöö mi ta libi kuma Dju sëmbë, u mi sa wini de hedi. Fa de dë a dee fesiten wëti basu eti, mi ta hoi miseei kuma mi dë a dee wëti dë basu tu u mi sa wini de hedi, hii fa mi sabi taa ma dë a dee wëti dë basu möön. ²¹ Te mi dë a dee sëmbë dendu dee na abi Isaëli wëti, nöö mi ta hoi mi seepi kuma ma dë a dee wëti dë tu, u mi sa wini de hedi. (Ma fa mi fan dë seei, ma an dë taa ma ta hoi Masa Gadu wëti e, biga mi ta hoi «Jesosi» Keesitu wëti.) Sö mi ta libi e, dee sëmbë.

²² Söseei tu, te mi dë ku dee biibima dee ta dë pantapanta fu di de an sabi soni u Masa Gadu tjika, nöö ma ta mbei taa mi sabi hii soni kaa. Ma mi ta hoi mi seepi kuma mi dë pantapanta tu, fu mi sa feni pasi heepi de. Sö mi ko sabi u libi ku hii sootu pei sëmbë u mi sa wini de. Mi ta biinga a hii pei fasi u mi sa puu de a didibi faja tja ko da Masa Jesosi.

²³ Dati wan taki mi ta libi sö u di buka u Masa Jesosi sa wini hia sëmbë. Nöö mi seepi tu ta feni dee bunu Gadu ta da dee sëmbë fëën.

²⁴ Nöö un haika möön e. Te sëmbë ta fia ta kule makandi, hii de tuu ta kule u de wini wan paima,

na sō nō? Ma na de tuu o wini e, „biga na de tuu ta kule a di fasi kumafa a dē fanōudu.”

Wē nōo di kule u dee sēmbē u ta taki aki, nōo hēn wē da di libi fuu e. Nōo fa i si de ta biinga ta kule fu de musu feni wan paima dē, nōo sō u seei musu biinga tu ta libi a di fasi fuu feni paima a Gadu.

²⁵ Fa dee oto sēmbē ta kule dē, nōo de ta mbei taanga mōiti u sinkii u de musu lusu tjika fu de sa kule taanga u de wini di paima. Nōo de ta du ēn u de feni wan uwii kaapusa a de hedi faa lei taa de da winima. Ma di kaapusa dē an dē wan soni di o dē u nōömō e, dee sēmbē. Ma di soni uu ta suku u wini aki, hēn a o dē u nōömō. An o kaba mōönsō.

²⁶ Nōo fēen mbei mi ta biinga, ma na kuma wan sēmbē nango a kamian ma an sabi naasē a nango. Na kuma wan sēmbē di ta hiti böö nango a sösō kamian tu. Nōnō e. ²⁷ Ma mi ta duwengi miseei a hii fasi u mi ta dē a tatai liba nōömō, fu te di juu kisi an musu dē taa hii fa mi tja oto sēmbē ko a Masa, ma libi u mi an bi bunu tjika u mi sa feni paima a Gadu.

10

Aki Paulosu ta wasikōi dee sēmbē kumafa soni bi pasa

a fesiten.

¹ Dee sēmbē, un boo toona mēni dee fesiten sēmbē fuu u Isaēli. Hii de tuu bi ta waka a di wōluku u Gadu baka faa ta tjubi de ta tii. De tuu bi pasa di gaan ze ka Gadu bi paati di wata da de. ² Nōo fu di dee sēmbē waka a di wōluku baka pasa di ze, nōo hēn mbei tu u sa taki taa de dopu ko dē bakama u Mosesi. ³ Hii de tuu bi ta njan di njanjan u Gadu di

a bi ta tuwë da de a wan foombo fasi. ⁴Hii de tuu bi ta bebe di wata di Gadu mbei kumutu a di sitonu dendu a wan foombo fasi. Di Sitonu dë, nöö „Masa Jesosi„ Keesitu seei wë a kë taki e, dee sëmbë. Hën bi da de di wata dë, nöö hën bi ta dë ku de nöömö ta tja de a di pasi.

⁵Ma nöö tökuseei fa i jei dë, di möön gaan së u dee sëmbë Gadu an bi lobi di fa de bi ta libi e. Fëen mbei de bi dëdë fika a peipei kamian a di sabana naandë. „De an dou a di bumbuu köndë di Gadu bi paamusi de möönsö.“

⁶Ma nöö dee soni i si dë, u musu tei de kuma wan wasiköi fu wa musu hangi fuu go du hogi kumafa dee fesiten sëmbë dë bi du. ⁷Wa musu waka a oto gadu baka kumafa so u de bi waka a oto gadu baka. Biga a dë a Gadu Buku taa: Dee sëmbë bi sindo njan bebe te de kaba, hën de hopo baja „da di pindigadu.“

⁸Söseei wa musu du fanafiti soni a di së u manu ku mujëe kumafa dee sëmbë bi du gaan sen soni a di fasi dë tefa Gadu kii tuwenti-a-dii dusu u de a wan kodo daka. ⁹Wa musu duwengi Masa ku di hogi du fuu kumafa so u dee sëmbë bi duwengi ën tefa a manda dee sindeki ko njan sëmëni u de kii. ¹⁰Söseei wa musu guunjan tu, kumafa so u de bi ta guunjan tefa Gadu manda di basia fëen di ta kii sëmbë go kii sëmëni u de.

¹¹Nöö fa i si hii dee soni pasa dë, de pasa kuma wan wasiköi da u dee sëmbë dee ta libi a di kaba ten u di goonliba di u dë aki. ¹²Nöö di sëmbë di ta mëni taa a taanpu gingin, nöö a musu luku bunu be an kai e. Biga i sa kai.

¹³Ma nöö dee soni dee ta pooba i hiniwan daka dë, na tooka soni de dë e, dee sëmbë. De seei ta

pooba otowan tu. Ma Gadu dë u futoou, nöö an o disa i u di soni musu wini i. A o mbei wan baaku da i nöömö fii pasa be ja kai.

Aki Paulosu ta bai dee sëmbë

a dee oto gadu soni eti.

¹⁴ Wë nöö un dee lobi mati u mi dë, mi taki e, wan musu nama seei ku dee soni de ta kai gadu e.

¹⁵ Mi ta fan ku unu leti kuma sëmbë di abi fusutan kaa, taa be unu seei pakisei dee soni dee mi ta taki aki, ee de an dë sö tuu. ¹⁶ Nöö mi taki möön e, taa wan musu nama seei ku dee pindigadu soni. Biga un ta nama ku Masa Jesosi kaa.

Un luku e, dee sëmbë. Di win di u ta bebe ta da Gadu tangi aki, na ku ën hii u tuu ta nama makandi a di dëdë „Masa Jesosi” Keesitu dëdë tuwëën buuu da u nö? Sösei di bëë di u ta booko ta njan makandi aki, nöö ku ën u tuu ta nama a di dëdë „Jesosi” Keesitu dëdë booko hën sinkii da u. ¹⁷ Biga aluwasi fa u dë te a hia seei, töku di wan kodo bëë dë u tuu ta njan makandi. Nöö hën da u tuu ko di wan sëmbë, ¹⁸ leti kumafa dee Isaëli sëmbë ta ko wan te de ta tja soni go tuwë da Masa Gadu. Biga hii dee sëmbë dee ta njan dee soni dë, de tuu nama makandi a di begi dë dendu, hën mbei de ko di wan.

¹⁹ Wë fa un jei di fan u mi aki, andi mi kë taki da unu? Dee pindigadu, de dë tuutuu gadu nö? Dee njanjan de ta tuwë da de dë, apaiti soni de dë nö? Nönö e! ²⁰ Dee lö gadu dë an dë wan wojo soni. Ma fa de ta tja soni go tuwë da de dë, nöö dee didibi seei de ta tja de go tuwë da. Na Masa Gadu de ta tja de go da. Nöö ma kë fuun musu nama ku dee didibi e. ²¹ Wan sa bebe a di kan u Masa taa un

nama ku ën te un kaba, nöö un toona go bebe a di kan u dee didibi taa un nama ku de. Sösei wan sa go sindo njan a Masa tafa taa un nama ku ën te un kaba, nöö un toona go sindo njan a dee didibi tafa taa unu ku de nama. ²² Un kë duwengi Masa faa djalusu nö? Wë nöö fa a o djalusu dë, un tjika u tjeën nö?

Aki Paulosu ta taki da de taa

Gadu musu kisi gafa

a hii soni de ta du.

²³ Söö. Wë mi o toona taki di soni aki wan pasi möön taa so sëmbë ta taki taa: “Hii soni mi a’ pasi u du, ee an booko Gadu wëti.” Ma nöö mi o toona piki di sëmbë dë taa: “Wë sö a dë tuu, ma na hii soni ta tja heepi ko e.” Hii soni mi a’ pasi u du tuu, ma na hii soni ta heepi otowan u de ko a fesi a di libi u Masa Gadu. ²⁴ Nöö hën mbei na wan sëmbë musu ta du wan soni di bunu dëen seei nöö a kaba e, ma i musu ta mëni andi dë bunu da di otowan fii tu.

²⁵ Nöö te un go a wojowojo nöö ee un bai di gwamba de ta sei ala tja go, nöö un njan mën nöö. Ma wan musu hakisi ee unsë a kumutu fu ja musu ta pakisei taa i njan wan soni di ja bi musu njan.

²⁶ Biga

Hii di goonliba aki ku dee soni dë nëën tuu dë u Masa.

Sö Gadu Buku taki e.

²⁷ Nöö söseei tu ee wan sëmbë di an ta biibi kai i fii ko njan nëën wosu, nöö ee i kë go nöö be i go. Nöö di soni a da i fii njan, nöö i musu njan mën nöö. Ma ja musu go sai dë ta hakisi unsë di soni i ta njan dë kumutu, fu ja musu ta pakisei taa sonte i njan wan soni di ja bi musu njan.

28-29 Ma ee wan sēmbē ko taki da i taa di njanjan naandē de bi tuwē da oto gadu, nōō ja musu njan mēn mōōn e, fu di sēmbē di fan ku i naandē hedi. Na fu di fii seei pakisei hedi taa i njan wan soni ja bi musu njan, ma u di oto sēmbē ala hedi. „Biga a o mēni taa i ta booko wēti u Gadu.”

Ma nōō i sa hakisi i seei taa: “Wē andi mbei di sēmbē di ta dē fēēfēēē ku dee soni dē musu ko buta wēti da mi? ³⁰ Biga ee mi ta da Masa Gadu tangi a dee soni dee mi ta njan aki, nōō faandi mbei sēmbē musu sai dē ta kuutu mi taa mi ta du hogi?”

³¹ „Wē i kē sabi faandi mbei nō? Wē nōō haika e.” Ee woon njan wan soni, ee woon bebe wan soni, nasō hiniwan soni woon du kaa, nōō i musu du ēn fu Masa Gadu musu feni gafa a i. ³² Nōō hēn mbei wan musu buta wan soni kuma wan sitonu a pasi da sēmbē fu de naki futu kai e, na Isaēli sēmbē, na dee oto kōndē sēmbē dee na ta biibi a Masa Gadu, na dee sēmbē dee ta biibi nēēn seei tu. ³³ A hii fasi un musu suku u libi faa sa kai ku hii sēmbē, leti kumafa miseei ta libi aki. Biga ma ta suku bunu u mi seepi nōō a kaba e. Ma mi ta suku bunu u dee otowan, u mi sa feni de puu a di didibi faja.

11

¹ Nōō un musu ta djeesi mi e, dee sēmbē, leti kumafa mi ta djeesi „Masa Jesosi” Keesitu.

Aki Paulosu ta konda da de kumafa de musu libi a di keiki.

² Wē nōō, dee sēmbē, fa un ta mēni mi hiniwan juu „ta manda biifi ta hakisi mi soni u di fa un musu libi”, nōō mi ta gafa unu u di soni dē e. Nōō mi ta gafa unu tu, fu di un ta hoi dee lei mi bi kisi

a Masa Jesosi toona lei unu. ³ Ma nöö mi kë fuun sabi wan tu soni möön eti.

Nöö mi taki e, Masa Gadu hën da di hedima u Masa Jesosi Keesitu, nöö Masa Jesosi hën da di hedima u wan womi, nöö di womi hën da di hedima fëen mujëe. ⁴ Nöö ee wan womi ta begi Gadu a lanti dendu, ee nasö a ta da wan buka di Gadu dëen, nöö ee a dë tapatapa hedi nöö a ta da di hedima fëen sen. ⁵ Ma ee wan mujëe ta begi Gadu a lanti dendu nasö a ta da wan buka di Gadu dëen, nöö ee an tapa hedi nöö a ta da di hedima fëen sen. Biga di soni dë, a hogi leti kuma wan mötjö mujëe de puumëen hedi maakëen fu lanti musu sabi taa sö wan mujëe a dë. ⁶ Nöö ee wan mujëe an kë tapëen hedi nöö be a koti ën uwii. Ma ee sen o kisi ën faa musu dë ku sati uwii, ee nasö ku puumapuuma hedi, nöö be a tapëen hedi.

⁷ Ma wan womi an musu tapëen hedi e, biga Gadu mbei womi kumafa hën seei dë. A mbei ën faa tja gafa ko dëen. Ma a mbei mujëe faa tja gafa ko da di manu fëen. ⁸ Biga di fosu womi an bi kumutu a mujëe, ma di fosu mujëe bi kumutu a womi. ⁹ Nöö Gadu an bi mbei di fosu womi faa musu dë wan heepi da di mujëe e, ma a mbei di fosu mujëe faa dë wan heepi da di womi. ¹⁰ Nöö fëen mbei wan mujëe musu tapëen hedi kuma wan maaka taa a ta sakëen seei nëen manu basu, fu dee basia u Masa Gadu Köndë musu si sö tu.

¹¹ Ma nöö fa u ta biibi a Masa Jesosi aki, nöö Gadu buta taa womi ku mujëe sëmbë tuu dë fanöudu. Womi an sa libi söndö mujëe, nöö mujëe an sa libi söndö womi tu. ¹² Biga leti kumafa mujëe kumutu a womi sëmbë a fesi ma nöö fa u dë aki

womi ko ta kumutu a mujëe, ma de tuu ta kumutu a Gadu.

¹³ Nöo unu seei sa kuutu a di soni aki liba luku ee un si taa a fiti fu wan mujëe musu begi Gadu söndö faa tapa hedi. ¹⁴ Biga wë di fa libisëmbë mbei seei ta lei u taa ee wan womi abi langa uwii nöo an ta fiti ën, ¹⁵ ma ee wan mujëe abi langa uwii nöo a dë wan gafa dëen. Biga di langa uwii dë, a dë wan soni di ta tapëen hedi kuma wan bisi fëen.

¹⁶ Ma ee wan sëmbë kë fia a dee soni aki, nöo be a luku a dee keiki u Gadu tuu. Wa abi wan oto guwenti möön leki fa mi taki aki.

Aki Paulosu ta bai de a di fa

de ta njan di bëë ta bebe

di win u Masa.

Mat. 26:26-29; Maik. 14:22-25; Luk. 22:14-20

¹⁷ Nöo mi kë taki wan oto soni da unu e, dee sëmbë, nöo a di soni aki nöo ma sa gafa unu seei. Hën da di fa un ta ko makandi, ka faa tja heepi ko da unu nöo poi a ta poi unu.

¹⁸ A di fosu kamian, nöo mi jei taa fa un dee biibima ta ko makandi dë nöo un ta dë paatipaati. Wë nöo mi sa biibi hafu fëen tu. ¹⁹ Nöo an bunu. Ma seei so juu a dë fanöudu fu paati musu ko, fuu si ambë a' leti a Gadu.

²⁰ Wë nöo kumafa i si un ta ko makandi taa woon ta njan di bëë ta bebe di win u da Masa tangi u di dëdë fëen, nöo mi kë un sabi taa na di soni dë un ta du dë möön e. ²¹ Biga di fasi un ta ko ta njan dë, nöo an bunu seei. Biga hiniwan sëmbë ta njan hënseei njanjan apaiti te bëë fëen fuu. An ta mëni dee pootima möönsö. Te de ko dou, hangi ta kii de, soni an dë u de njan. Söseei so sëmbë ta bebe di win

fëen tee de dööngö, de an ta mëni u de paati da dee otowan möönsö.

²² Unfa wë baa? Wan a' wosu ka un bi sa njan bebe nö, naa dee biibima u Masa Gadu un ko u ko wisiwasi? Dee pootima un ko u ko da sen nö? Wan ta si de u soni nö? Andi seei mi sa taki u di soni aki baa? Mi sa gafa unu nö? Kwetikweti.

Aki Paulosu ta lei de fa de musu njan di bëëë bebe di win u Masa.

Mat. 26:26-29; Maik. 14:22-25; Luk. 22:14-20

²³ Haika e, dee sëmbë. A Masa Jesosi seei wë mi feni di lei aki e. Nöö mi bi lei unu ën kaa tu, fa un musu ta njan di bëëë ku fa un musu ta bebe di diingi fuun mëmbë Masa Jesosi.

Mi taki da unu taa di wan seei ndeti di de könku ën dë, nëën a tei di bëëë, ²⁴ hën a da Masa Gadu tangi te a kaba, hën a booko ën paati da de te lontu ko kai. Hën a taki da de taa: “Di bëëë i si aki, hën da di sinkii u mi di o dëdë fuunu hedi. Nöö kumafa i si u ta njan mën aki, nöö sö un musu ta njan mën nöömö, fuun ta mëni di dëdë di mi dëdë da unu.”

²⁵ Söseei di de njan tefa de kaba, nöö hën wë a tei di kan, hën a taki da de taa: “Di diingi i ta si a di kan aki, nöö hën da di buuu u mi e. Ku ën mi o sitampu di njanjun buka di Masa Gadu mbei ku unu, fu di mi o dëdë tuwë di buuu u mi a goon fuunu hedi.”

²⁶ Nöö hiniwanten te woon njan di bëëë bebe di diingi a di lö fasi aki, nöö ku ën un ta mëni fa Masa Jesosi dëdë da u. Nöö un musu ta du ën sö fu te a toona ko baka.

²⁷ Fëen hedi, ee wan sëmbë o njan di bëëë aki, ee nasö joo bebe di diingi a di kan u Masa a wan fasi di an fiti, nöö hën da i ta sösö di sinkii u Masa Jesosi di bi dëdë fuu hedi, ku di buuu fëen di a tuwë paka

da u. Nöö gaan wogi i du dë e. ²⁸ Ma hiniwan sëmbë di o njan di bëëë aki bebe di diingi a di kan, a musu wegì èn seei luku bifö a njan e, be an abi föutu nëën libi. ²⁹ Biga wë ee wan sëmbë i ko ta njan ta bebe a wan fasi di an fiti, nöö hën da i ta hai wan sitaafu tja ko a i seei, fu di ja lesipeki di sinkii u Masa Jesosi di bi dëdë da i. ³⁰ Nöö fëën mbei sëmëni sëmbë dë a unu dendu dë aan kaakiti, otowan ta dë sikisiki. So sëmbë lasi libi seei kaa.

³¹ Ma ee u seepi ta kuutu ku u hati ta seeka a fesi, nöö Gadu an o kuutu u da sitaafu möön. ³² Ma te a ta kuutu u ta da u sitaafu, nöö seeka a ta seeka u e, fu wa musu go kaba a sösö ku dee sëmbë dee an bi ta waka a Gadu baka.

³³ Wë nöö da sö e, dee sëmbë. Te un ko makandi u njan di njan aki sö, nöö un musu tan ta luku be un tuu ko makandi ufö un njan. ³⁴ Ma ee hangì ta kii wan sëmbë, nöö be a njan nëën wosu bifö a ko e, fu te un ko u ko njan makandi nöö wan o njan a wan fasi fa a tja sitaafu ko da unu.

Nöö a di së u dee oto soni, te mi ko ufö mi o buta unu a pasi a de e.

12

Aki Paulosu ta taki soni u dee

köni dee di Akaa u Gadu ta

paati da sëmbë.

¹ Wë nöö dee sëmbë fuu dë, fu dee peipei köni Masa Gadu ta manda di Akaa fëën faa paati da dee sëmbë fëën, nöö ma kë fuun dë a dungu a dee soni dë e. ² Biga wë unu seepi sabi taa a fesi nöö un bi ta dini dee pindigadu ta waka a de baka. Ma dee lö gadu dë, ganjanganjan soni de dë e. De a' buka

ma de an sa fan ku sëmbë, nöö wan bi sa ko sabi soni u Gadu möönsö a de. ³ Ma nöö mi kë fuun ko fusutan soni fëen awaa.

Nöö un haika. Mi taki e, ee wan sëmbë ta taki soni ta kosi Masa Jesosi, nöö i musu sabi taa di sëmbë dë di Akaa u Masa Gadu an dë nëen liba e. Nöö na wan sëmbë sa piki ku hii ën hati taa Masa Jesosi hën da di Masa u mundu, ee na di Akaa u Masa Gadu ta wooko nëen liba.

⁴ Nöö fa u ta abi dee peipei köni aki seei, ma töku di wan Akaa nöö ta paati de da u. ⁵ Söseei fa Gadu ta da dee sëmbë fëen wooko, nöö dee wooko dë peipei, ma töku di wan Masa nöö u tuu ta dini. ⁶ Nöö söseei tu di kaakiti u Gadu ta wooko a peipei fasi a sëmbë liba, ma di wan kodo Gadu nöö ta wooko a de tuu.

⁷ Ma nöö hiniwan sëmbë di abi di Akaa u Masa Gadu o abi hën apaiti köni, faa musu sa heepi dee otowan fëen ku ën. ⁸ So sëmbë di Akaa ta da wan apaiti fusutan faa sa da sëmbë lai. Wan otowan a ta da köni faa sa sabi dee tjubitjubi soni u Gadu, faa sa konda de da sëmbë. Ma hii u di dë, di wan Akaa nöö ta wooko dee wooko aki sö e. ⁹ Nöö wan otowan, di wan seei Akaa ta dëen taanga biibi möön dee otowan fu Gadu sa du gaan soni da de. Di otowan, di wan seei Akaa ta buta i fii sa kula sikima ku di kaakiti u Gadu. ¹⁰ Wan otowan, di Akaa ta dëen kaakiti faa sa du foombofoombo soni. Wan otowan, Gadu ta dëen di köni faa kisi buka nëen taki da otowan. Wan otowan, Gadu ta da köni faa sa wegi soni luku ee a Gadu a kumutu nasö a didibi. Di otowan a ta da faa sa taki a oto töngö di an bi jei wan daka. Di otowan a ta da faa sa kisi di fan u di sëmbë dë puu da oto sëmbë. ¹¹ Ma hii dee peipei köni dë, di wan kodo Akaa u Gadu

dë tö nöö ta wooko a de tuu. Hën ta paati de da hiniwan sëmbë fëen kumafa hën seepi kë.

Aki Paulosu ta konda da de taa

dee sëmbë u Gadu dë pepei, ma

hiniwan abi ën wooko faa du.

¹² Biga wë leti kumafa sëmbë sinkii mbei aki, a paati a sëmëni pisi, ma töku di wan sinkii nöö a dë. Aluwasi fa dee kamiankamian dë hia seei, ma nöö hii de tuu mökisi ko di wan sinkii. Nöö söseei Masa Jesosi Keesitu ku dee sëmbë fëen dë tu e. ¹³ Hii fa u dë pepei sëmbë seei, Dju sëmbë, Giiki sëmbë, saafuma, fiima, ma di wan Akaa hën dopu u tuu buta ko di wan sëmbë. Ee fuu taki ën, di wan seei Akaa u Masa Gadu dë hën nöö ta wooko a u tuu hati.

¹⁴ Nöö fa di sinkii fuu mbei aki, na wan kamian nöö a dë e, ma a paati a kamiankamian. ¹⁵ Nöö ee di futu fii sa mati taa: “Wë di ma dë maun, nöö ma dë wan pisi u di sinkii,” di fan dë o mbei an dë wan pisi u di sinkii tuu nö? ¹⁶ Nöö ee jesi sa mati taa: “Wë di ma dë wojo kaa nöö ma dë wan pisi u di sinkii,” di dë o mbei an dë wan pisi u di sinkii tuu nö? ¹⁷ Wë nöö ee hii di sinkii fii dë wojo wanwan, nöö ku andi joo ta jei soni? Ee hii di sinkii fii dë jesi wanwan, nöö ku andi joo ta sumëe soni? ¹⁸ Nöö fëen mbei Gadu seepi buta de pepei a i sinkii, hiniwan nëen kamian kumafa a kë. ¹⁹ Ee de tuu bi dë di wan soni, nöö unfä sinkii bi o sa dë? ²⁰ Ma nönö, an dë sö e. Dee pisipisi dë hia, ma di wan sinkii nöö de dë.

²¹ Nöö wojo an sa taki da maun taa: “Ma abi i fanöudu.” Söseei hedi an sa taki da futu taa: “Ma abi i fanöudu.” An sa dë sö e. ²² Nöö dee pisi fuu sinkii

dee wa ta kai gaan soni sö, nöö i musu sabi taa ja sa dē söndö de nöö i dē bunu e. ²³ Ma nöö dee pisi da sen kamian fuu nöö de u ta möön sölugu. Biga dee pisi fuu sinkii dee an musu ko a döö nöö de u ta tapa fu lesipeki fasi. ²⁴ Ma nöö dee pisi dee u ta si kuma möön waiti nöö wa ta tapa de. Biga Gadu hën bi fiti di sinkii buta makandi sö e, u dee oto pisi dee wa ta si taa de waiti ta kisi möön sölugu. ²⁵ A mbei de sö fu de an musu mbei toobi ku deseei a i sinkii, ma fu de musu ta sölugu de na de makandi. ²⁶ Fëen mbei te wan pisi fii sinkii ta hati i, nöö dee oto pisi tuu ta hati i tu. Söseei te wan pisi kisi gafa, dee oto pisi tuu ta wai.

²⁷ Wë nöö fa u taki soni u di sinkii dē, nöö sö u ku „Jesosi„ Keesitu dē tu e. U dee sëmbë ta waka nëen baka, hiniwan fuu dē wan pisi fëen. ²⁸ Nöö fëen mbei Gadu buta u peipei a di keiki fëen. A di fosu kamian a buta sëmbë u de dē gaan tjabukama fëen de ta kai apösutu. A di u tu kamian, a buta sëmbë u de ta kisi fan a Gadu ta konda da sëmbë. De de ta kai poofeiti. A di u dii kamian a buta sëmbë u de ta lei oto sëmbë. A buta otowan u de ta du foombo wooko. Otowan a buta u de sa kula sikima ku di kaakiti u Gadu. Otowan a buta u de ta heepi otowan a sëmëni fasi. Otowan a buta u de dē tiima. Otowan a buta u de ta taki a peipei töngö di de an jei wan daka.

²⁹ Nöö unfa i fusutan fëen? De tuu dē gaan tjabukama nö? De tuu ta kisi fan a Gadu ta konda da sëmbë nö? De tuu ta lei sëmbë nö? De tuu ta du foombo wooko nö? ³⁰ De tuu ta kisi taanga u de sa begi da sikima te de ko bunu nö? De tuu ta fan a oto töngö nö? De tuu sa puu dee töngö nö? ³¹ Nönö

e. Ma hiniwan sëmbë abi ën wooko.

Wë nöö un suku dee möön gaan köni a dee u ta taki aki dendu e, dee sëmbë, ma mi kë taki wan oto soni da unu ufö. Mi o lei unu wan soni di un musu kai gaan soni möön hii dee otowan tuu.

13

Aki Paulosu ta taki andi da lobi.

¹ Fa mi dë aki,
ee mi sabi u taki hii töngö u libisëmbë
tee kisi dee töngö u dee basia u Masa Gadu Köndë
tuu,
ma ee ma lobi di otowan u mi,
nöö mi dë leti kuma wan genge ee nasö wan felu
di ta piki gbeingbein nöö a kaba.

² Söseei tu,
ee mi ta kisi fan a Masa Gadu
ta konda da sëmbë seepi,
nasö mi sabi hii soni
te kisi dee tjubitjubi soni u Masa Gadu tuu,
nasö mi ta biibi Gadu te tjika u hopo wan hii
kununu
puu ka a dë buta go a oto kamian,
ma ee ma ta lobi di otowan u mi,
nöö ma dë wan wojo soni e.

³ Nöö aluwasi mi tei hii dee soni dee mi abi tuu
nöö mi paati de da dee penama
hën mi toona hopo miseei sinkii da sëmbë
fu de tjuma mi kii fu Masa Gadu hedi,
ma ee ma ta lobi sëmbë,
di soni dë aan heepi da mi.

⁴ Wë nöö fuu taki soni u lobi otowan,
nöö ee i lobi wan sëmbë
joo ta hoi pasensi dëen e.
Joo ta fii ku ën.

Ee i lobi wan sēmbē,
ja o ta haun ku ɛn.

Ee i lobi wan sēmbē,
ja o ta njan buka ta taki soni ta tuwē dēen.
Ja o mbei i seei hei dēen.

⁵ Ee i lobi wan sēmbē,
ja o ta du fanafiti soni ku ɛn.

Ja o ta suku bunu fii seei wanwan nōō a kaba,
ma joo ta suku bunu fii ku ɛn tuu.

Ee i lobi wan sēmbē,
hati fii an o ta boonu ku ɛn hesihesi,
nōō ja o ta hoi ɛn a bēē tu.

⁶ Ee i lobi wan sēmbē,
nōō ja o ta abi piizii ku hogi du fēen mōōnsō,
ma te a ta du soni a pasi,
nōō joo wai.

⁷ Ee i lobi wan sēmbē,
joo ta tjubi ɛn fu an kisi sen a lanti.
Joo ta suku di bunu pisi fēen nōōmō.
Joo a' di mēni taa na sō nōō a o dē,
te wan ten seei a o ko bunu nōōmō.
Ja o lasi hati nēen mōōnsō.

⁸ Nōō di soni de kai lobi,
hēn an o kaba a mundu mōōnsō e.
Ma di soni de kai kisi fan a di Akaa u Gadu konda
da sēmbē,
di dē sa kaba.

Sōseei taki a oto tōngō sa kaba tu.
Di kōni fii ko sabi dee tjubitjubi soni u Gadu,
wan daka hēnseei o kaba tu.

⁹ Biga wē fa u ta sabi soni a goonliba aki,
nōō wan pikiwan nōō wē u ta sabi e.
Fa u ta kisi fan a Gadu ta konda da sēmbē aki,
wan piki pisi fēen nōō wē u ta kisi.

10 Ma nöö te di tuutuu soni ko ku telu kaa,
nöö dee hafuhafu soni aki tuu o kaba kää.

11 A dē leti kuma di mi bi dē piki mii,
nöö mi bi ta fan kuma wan piki mii.

Sö nöö fusutan u mi bi dē,
kuma wan piki mii.

Sö mi bi ta pakisei soni.

Ma nöö di mi ko gaangaan sēmbē kaa,
nöö mi kaba ku piki mii fasi.

12 Nöö söseei fa u dē aki,
wa ta si soni limbolimbo eti e,
ma u ta si soni vitiviti sö.

Ma a bakaten woo ko ta si soni gbegedee
kuma u dē fesi ku fesi.

Fa mi dē aki,

wan piki soni sö nöö mi sabi,
ma bakaten mi o ko sabi soni limbolimbo,
leti kumafa Gadu seei sabi mi kaa.

13 Wē nöö da sö e, dee sēmbē.

De dii soni aki an o kaba a mundu möönsö:
di biibi a Gadu,

ku di mēni u abi a dee paamusu fēen,
ku lobi.

Ma nöö lobi,

hēn da mama u de tuu.

14

Aki Paulosu ta taki soni möön

u dee köni di Akaa u Gadu

ta da sēmbē.

¹ Wē nöö dee sēmbē o, un musu biinga fuun feni
di lö lobi dē e, söseei un musu hangi fuun feni dee
köni dee di Akaa u Gadu ta paati. Ma di fi kē möön

taanga, hën da fii ta kisi buka a di Akaa u Gadu fi konda da sëmbë.

² Biga di sëmbë di ta fan a wan tōngö di di Akaa u Gadu ta dëen, nöö hën an ta fan ku libisëmbë, ma ku Gadu wanwan a ta fan. Biga wë sëmbë an ta fusutan andi a ta taki. Ku di akaa fëen a ta konda gaan tjubitjubi soni u Gadu.

³ Ma nöö di sëmbë di ta kisi buka a di Akaa u Gadu ta konda da sëmbë, nöö hën ta heepi de u de go a fesi. A ta da de degihati ku kötöhati tuu.

⁴ Di sëmbë di ta fan a wan oto tōngö di di Akaa ta dëen, nöö hën wanwan nöö ta feni heepi a di biibi. Ma di sëmbë di ta kisi buka a di Akaa u Gadu, nöö hën ta heepi dee otowan fëen u de ko a fesi.

⁵ Wë nöö mi bi sa kē fuun tuu sa feni di kōni u di Akaa fuun sa fan oto tōngö, ma a bi sa möön bunu da mi fuun tuu feni di kōni fuun ta kisi buka nëen ta konda da sëmbë. Wë biga di sëmbë di ta kisi buka a Gadu, hën u ta kai gaan soni möön dee sëmbë dee ta fan a oto tōngö di sëmbë an ta fusutan, boiti ee sëmbë dë ta puu dee fan da sëmbë u de fusutëen.

⁶ Wë dee sëmbë, kumafa u dë aki, nöö ee hën mi ko a unu ko ta fan a oto tōngö söndö un saandi mi ta fan, nöö un heepi seei mi tja ko da unu baa? An bi möön bunu mi ko konda wan soni di Gadu mbei mi ko sabi nö, ee nasö mi taki wan soni da unu di wan bi sabi? Ee nasö mi da unu wan buka di mi kisi a Gadu u mi da unu, ee nasö mi lei unu soni u di Buka fëen möön fini.

⁷ A dë kuma dee pepei soni de ta pëe te de ta kanda a di goonliba aki, kuma foloiti ee nasö benta. Ee de an ta naki ën limbolimbo, nöö unfa i sa sabi un kanda de kē kanda? ⁸ Söseei tu, te dee

sodati o go a feti, nöö ee di tutu an piki a di fasi, nöö unfa de o du seeka u de hopo go a feti?

⁹ Wë nöö söseei soni sa waka ku unu tu. Ee i ta fan wan oto töngö di sëmbë an ta fusutan, nöö a dë leti kuma i ta fan tuwë go a mundu dë nöö. ¹⁰ Biga fa u dë a di goonliba aki, sömëni pei töngö dë, nöö hii de tuu dë u sëmbë sa fusutan. ¹¹ Ma nöö ee mi ku wan sëmbë miti nöö ma sabi di töngö u di sëmbë, nöö ee a ta fan nöö ma o fusutan andi a ta taki. Nöö u ko dë kuma oto sëmbë ku oto sëmbë da u seei. ¹² Wë nöö sö a dë ku unu tu e. Nöö fëen mbei fa un ta suku dee köni u di Akaa u Gadu gaanfa naandë, nöö be un suku dee köni dee sa heepi dee sëmbë dee dë a di biibi u de ko a fesi e.

¹³ Hën mbei ee wan sëmbë ta fan a wan töngö di sëmbë an ta jei, nöö a musu begi Gadu fu Gadu musu dëen köni faa musu sa puu di fan be sëmbë sa fusutëen. ¹⁴ Biga wë ee mi ta begi a wan töngö di sëmbë an ta jei, nöö di akaa u mi ta begi Gadu tuu, ma miseei ma ta fusutan.

¹⁵ Wë nöö unfa a musu dë? Wë a musu dë sö taa mi akaa o begi, ma miseei o begi ku mi fusutan tu. Nöö söseei mi akaa o kanda, ma mi o kanda be sëmbë sa fusutan mi tu. ¹⁶ Ee nasö, te mi akaa ta gafa Gadu, nöö dee sëmbë dee dë sindosindo dë, de an o fusutan di soni kaba eti. Nöö unfa de o sa du nama ku mi fuu gafa Gadu makandi? Biga de an saandi mi ta taki. ¹⁷ A kandë mi ta gafa Gadu tuu, ma tökuseei an ta tja heepi ko da otowan.

¹⁸ Nöö mi ta da Gadu tangi fu di mi ta taki a töngö möön hii unu tuu. ¹⁹ Ma tökuseei te mi dë a dee biibima dendu, a möön bëtë mi fan feifi wöutu di sëmbë sa fusutan fu de lei soni nëen, möön leki mi fan teni dusu wöutu di na wan sëmbë sa fusutan.

²⁰ Wë nöö dee sëmbë u mi dë, un disa u pakisei soni kuma piki mii e. A dë sō tuu taa a di sē u sabi hōgi un musu dē kuma piki mii, ma a di sē u pakisei soni, nōō un musu dē gaangaan sëmbë.

²¹ Biga wë a Gadu Buku a sikifi sō taa, Masa Gadu taki taa:

Mi o manda oto köndë sëmbë ko fan ku dee sëmbë aki.

Mi o manda sëmbë ko di sa fan ku de a oto tōngō tu, ma tōkuseei de an o kē piki möönsō.

²²⁻²³ Wë nōō sō a dē taa di taki a oto tōngō, a dē wan maaka da dee sëmbë dee an ta biibi, u de sa biibi „Ma fa un ta du ēn tjika dē, nōō an ta heepi möön e.” Biga wë ee hii di keiki ko makandi a wan kamian, hēn de tuu bigi ta fan a oto tōngō di sëmbë an ta jei, nōō unfa i mēni? Ee wan sëmbë dē a di keiki an ta fusutan di soni, ee nasō wan sëmbë ko dē di an bi ta biibi seei, nōō hēn a jei un ta taki a oto tōngō wajawaja sō, nōō na a o taa hedi fuunu poi nō?

Ma di kisi fan a di Akaa u Gadu dē wan oto soni. A dē wan soni u tja sëmbë ko a limbo u si ambë kē biibi Gadu. ²⁴ Biga fa un ta ko makandi dē, nōō ee un tuu ta kisi fan a di Akaa u Gadu ta konda fu sëmbë musu jei limbolimbo „nōō a o dē wan bunu soni. Biga, ee sëmbë dē a unu mindi dē di an fusutan soni kaba eti, ee nasō wan sëmbë ko dē an bi ta biibi seei, nōō hēn a jei di buka limbolimbo dē, nōō a o ko si gbegedee fa a dē takulibima a Gadu wojo tjika. ²⁵ Hii dee fan dee a jei dē tuu o tja dee tjubitjubi soni bi dē nēen hati ko a dōō. Nōō a o kai ku fesi a goon begi Gadu, nōō a o piki taa Gadu dē a unu mindi tuutuu.

Aki Paulosu ta leti de a di fa soni

musu waka te de ko makandi

a keiki.

²⁶ Wë nöö unfa a musu dë, dee sëmbë? Wë te un ko makandi, nöö hiniwan sëmbë o abi ën soni faa du. Wan sëmbë o abi kanda faa kanda. Di otowan o abi wan soni di a kë lei sëmbë. Wan sëmbë o abi wan soni di Gadu tja ko a limbo dëen faa musu taki. Di otowan o kisi wan fan faa fan a oto tōngö, nöö di otowan o puu di fan dë da otowan. Ma hii dee soni dë tuu musu waka u dee biibima dee sai dë musu feni heepi a de e.

²⁷ Nöö ee sëmbë sai dë ta fan a oto tōngö, nöö be tu ee nasö dii nöö musu sa fan, ma de musu fan oto a oto baka. Nöö sëmbë musu dë di sa puu di fan da dee otowan. ²⁸ Ma ee sëmbë an sai dë u puu ën, nöö ja musu fan a di lö ko makandi dë, ma i sa begi Gadu i wanwan a i hati.

²⁹ Söseei a dë ku dee sëmbë dee ta kisi fan a di Akaa u Gadu ta konda da sëmbë tu. Tu ee nasö dii sa fan, ma oto a oto baka. Nöö dee oto sëmbë a keiki dë, de musu ta wegi dee soni de ta taki dë luku ee a Gadu dee fan dë ta kumutu tuu.

³⁰ Ma ee wan sëmbë bi ta fan, nöö wan oto sëmbë sai dë sindosindo nöö hën Gadu dëen wan buka faa taki, nöö di fosu sëmbë di bi seti fan dë musu kabuka be di otowan fan. ³¹ Un dee sëmbë ta kisi fan a di Akaa u Gadu tuu sa fan e, ma un musu fan oto a oto baka fu hii sëmbë musu lei soni fu de feni degihati.

³² Biga wë dee sëmbë dee ta kisi fan a di Akaa u Gadu, nöö di fan an ta ko a de ku duwengi, ma a ta ko a de u de sa tii deseei ku ën kumafa a fiti. ³³ Biga

Gadu an dē wan Gadu ta du soni fanjanfanjan e, ma a dē wan Gadu di ta tii soni tololo a pasi.

Söö. Nöö leti kumafa a dē a dee keiki u dee biibima a dee kamiankamian, nöö söseei a musu dē a unu tu. ³⁴ Hën da dee mujëë fuunu an musu ta fan a di keiki dendu. Biga de aan pasi u de ta fan a sö wan fasi, ma de musu saka deseëi kumafa di wëti u Gadu taki. ³⁵ Ee de kë hakisi wan soni, nöö be de hakisi de manu a wosu. Biga wë an fiti sö u dee mujëë musu ta fan a di keiki dendu.

³⁶ Söö. Wë nöö unfa un pakisei u dee soni mi taki aki, dee sëmbë? Un ta mëni taa a unu di buka u Gadu kumutu paaja go a dee oto kamian nö? Naa a unu wanwan nöö a ko nö? ³⁷ Ee wan sëmbë i ta mëni taa di Akaa u Masa Gadu da i di köni fii kisi fan nëën ta konda da sëmbë, ee nasö a da i wan oto köni, nöö sö wan sëmbë musu sabi taa Gadu buka hën mi ta sikifi aki. ³⁸ Ma ee wan sëmbë an kë piki di buka aki, nöö oto sëmbë an musu piki ën buka tu.

³⁹ Wë nöö sö a dē e, dee sëmbë. Un musu kë di köni di di Akaa u Gadu ta da sëmbë fu de ta kisi fan nëën ta konda da oto sëmbë. Ma wan musu tapa dee sëmbë dee ta fan a oto tōngö e. ⁴⁰ Ma be hii soni waka ku lesipeki fasi kumafa a fiti.

15

Aki Paulosu ta konda da de taa

Gadu ta weki sëmbë puu

a dëdë tuu.

¹ Söö. Wë dee sëmbë u mi dē, wë mi kë toona konda di Buka u Masa Gadu da unu wan pasi möön, di i si mi bi konda da unu a fesi kaa. Fa mi bi kondëën da unu dē, nöö un bi piki ën tei te

nöö un dē ku en seei gingin. ² Nöö ee un ta hoi en sō nōömō kumafa mi kondēen da unu dē, nöö hēn da un kumutu a dee hogilibi fuunu basu feni libi a Gadu. Ma ee un disēen go ta piki oto buka, nöö di Buka un bi jei a mi dē aan heepi da unu möön e.

³ Biga wē dee soni miseei bi jei, nöö deseei mi toona konda da unu, nöö de da dee möön gaan pisi u di biibi fuu. Nöö di fosu wan, hēn da „Masa Jesosi„ Keesitu dēdē u dee hogi du fuu hedi, leti kumafa de sikifi en a Gadu Buku a fesi kaa. ⁴ Nöö di u tu, nöö hēn da de bei en. Nöö di u dii, hēn da a di u dii daka dendu hēn Gadu weki en puu a dēdē, kumafa de bi sikifi en buta a Gadu Buku a fesi tu. ⁵ Nöö di a weki hopo, nöö hēn a ko a Petuisi be a si en. Hēn a baka u di dē, hēn a ko a dee oto tjabukama fēen dee ku en bi ta libi makandi, be de si en tu. ⁶ Nöö a baka u di dē, hēn a ko a möön hia möön feifi hōndō u dee biibima. De tuu si en ka de bi dē makandi a wan kamian. Sömēni u dee biibima naandē lasi libi kaa, ma gaan sē u de dē a libi eti. ⁷ Nöö baka u di dē, hēn a ko a Jakobosi be a si en tu. Nöö hēn a toona go a dee tjabukama fēen möön, dee de ta kai apösutu, be de tuu si en. ⁸ Tee kaba fēen, hēn a ko a mi tu. Biga mi da di lasiti wan u dee apösutu di si en. Hēn i si miseei ko a di wooko vau sō kuma wan mii de pai bifō ten fēen kisi.

⁹ Biga wē fa mi dē aki mi dē di möön lagi wan a dee tjabukama u Masa Jesosi mindi. Ma bumbuu tjika u de kai mi wan tjabukama fēen seei, biga mi bi du hogi ku dee biibima u Gadu a fesi.

¹⁰ Ma fu di Gadu abi gaan bunuhati, hēn mbei i si mi ko dē di sēmbē di i si mi dē tide aki. Nöö di bunuhati u Gadu dē, an dē taa an tja heepi ko e.

A tja heepi ko gbolo. Biga wë mi ta wooko taanga möön dee otowan tuu, ma nöö na miseei ta wooko di wooko sö e. Masa Gadu wë ta wooko a mi sö ku ën bunuhati.

¹¹ Ma boiti u di dë, ee mi, ee nasö dee otowan, u tuu ta konda di wan seei soni da unu ˌtaa Masa Gadu weki Masa Jesosi a dëdë. Hën nöö u bi konda, nöö hën nöö un bi piki tu.

¹² Wë nöö unfa a waka so fuunu sai dë ta fia taa te wan sëmbë dëdë an o sa weki baka, hii fa u bi konda da unu kaa taa Masa Jesosi Keesitu weki baka a dëdë. ¹³ Biga wë ee a dë sö taa dëdë sëmbë an o weki a dëdë, nöö hën da ˌJesosiˌ Keesitu seei an bi weki baka a dëdë tu. ¹⁴ Nöö ee an bi weki baka a dëdë, nöö hën da di buka fëen u ta konda aki dë wan sösö soni, söseei di biibi fuunu dë wan sösö soni tu. ¹⁵ Ma na di dë nöö e, ma hën da u seei ta mindi soni da Gadu tu, fu di u ta konda taa a weki baka.

Biga wë ee sëmbë an sa weki baka a dëdë, nöö da Gadu an bi weki Masa Jesosi a dëdë tu. ¹⁶ Biga wë ee sëmbë an o weki baka a dëdë, nöö hën da ˌMasa Jesosiˌ Keesitu seei an bi weki a dëdë tu. ¹⁷ Nöö ee an bi weki baka, nöö di biibi un ta biibi dë dë wan gaan kaba a sösö soni. Hën da un dë a dee hogi du fuunu basu eti. ¹⁸ Nöö hën da dee sëmbë dee nama ku ˌMasa Jesosiˌ Keesitu ma de dëdë kaa, nöö deseei lasi tu. ¹⁹ Nöö hën da fa u hai kumutu disa hii soni u köndë ko ta biibi a ˌJesosiˌ Keesitu liba aki, nöö ee te u dëdë nöö a kaba, nöö hën da u ko dë dee möön gaan hogihedima u mundu.

²⁰ Ma an dë sö e, dee sëmbë. Keesitu weki baka a dëdë tuu. U hii dee sëmbë dee bi dëdë kaa, nöö hën da di fosu wan di weki baka ˌfu an dëdë möönˌ.

²¹ Biga leti kumafa i si a dë taa wan libisëmbë ˌbi

booko Gadu wēti hēn a tja dēdē ko ta kii hii sēmbē, nōō sōseei di wan Libisēmbē di hoi Gadu wēti dē tja weki baka a dēdē ko dou a hii sēmbē tu. ²² Nōō leti kumafa hii sēmbē musu dēdē fu di de da bakamii u Adam, nōō sōseei dee sēmbē u Masa Jesosi Keesitu o toona weki baka a dēdē tu fu de feni libi, fu di de dē sēmbē u Masa Jesosi.

²³ Ma nōō hiniwan sēmbē abi ēn leti juu faa weki baka e. Nōō di fosu wan, hēn da Jesosi Keesitu, nōō baka fēēn te a o toona ko a goonliba, nōō dee sēmbē fēēn. ²⁴ Baka u di dē, nōō Masa Jesosi o kaba ku hii dee takima ku dee hedima, ku dee soni abi makiti a goonliba aki ku mundu ala tuu fiaa. Nōō di kaba juu u di ten u dē aki o dou awaa, nōō Masa Jesosi o toona da hēn Tata di kōnubangi. ²⁵ Biga Masa Jesosi hēn o dē kōnu a di ten dē. Nōō a o dē kōnu fu te kisi di juu Masa Gadu buta hii dee feantima fēēn tuu nēēn basufutu, ²⁶ tee kisi ku di dēdē di ta kii u aki tuu, di da di kaba lasiti felantima. ²⁷ Biga a sikifi a Gadu Buku taa: “A buta hii soni nēēn basufutu.”

Ma fa a taa “hii soni” dē, hēn da hii soni ma boiti Masa Gadu. Biga Masa Gadu seei hēn buta dee soni a Masa Jesosi basu. ²⁸ Ma te a kaba u buta hii soni nēēn basu kaa, nōō di Womi Mii fēēn seei o toona sakēēn seei nēēn Tata basu, fu hēn Tata musu dē di kaba Takima u Mundu.

²⁹ Ma ee a dē sō tuutuu taa te sēmbē dēdē de an o weki baka a dēdē, wē nōō dee sēmbē dee ta tei dopu a dee dēdē sēmbē kamian wē? Faandi mbei de ta du di lō soni dē? Nōō andi a o heepi de?

³⁰ Wē nōō u seei tu, ee di weki baka a dēdē an dē, nōō faandi mbei u ta buta u seei a dēdē ku libi maun hiniwan juu u di buka dē hedi? ³¹ Sō u ta libi

tuu, dee sēmbē. Mi sa djula u di dē leti kumafa mi ta njan buka u di waka un ta waka a Masa Jesosi Keesitu baka. ³² Biga di mi bi dē a Efeise kōndē, de bi dē a mi baka kuma takumbeti. Nōō ee di weki baka a dēdē an dē, nōō andi seepi di soni dē o heepi mi mōōnsō, ee bunu u di goonliba aki nōō mi ta suku? Aan heepi e. Nōō ee sēmbē an sa weki baka a dēdē nōō un boo bia ta njan ta bebe ta libi kumafa u kē, biga amanjan te u dēdē nōō kaba u kaba.

³³ Ma na sō a dē e, dee sēmbē. Na mbei sēmbē ganjan unu seei. Poipoi sēmbē ta poi bumbuu sēmbē. ³⁴ Nōō un bia kumutu disa di wisiwasi pakisei dē, nōō un ko ta libi wan leti libi a Gadu wojo. Un musu kaba ku dee hogi du fuunu. Biga sēmbē dē eti a unu mindi naandē dee an sabi wan wojo soni u Gadu. Nōō fa mi ta taki aki, nōō sen musu kisi unu e, dee sēmbē.

Aki Paulosu ta konda kumafa

de o kisi wan njunjun sinkii

te de weki baka a dēdē.

³⁵ Ma sonte wan sēmbē sa hakisi taa: “Wē unfa sēmbē sa weki baka a dēdē? Unfa sinkii fēen o dē?”

³⁶ Dee sēmbē, di hakisi dē a dē wan sōsō hakisi e. Biga wē luku dee soni i ta paandi. De an musu dēdē pondi bifō de toona nasi ko a libi nō? ³⁷ Nōō dee sii i ta paandi naandē, na de da di pau eti e. Ma de dē bōngō nōō, di de ta paandi. A kandē alisi ee pinda ee nasō hiniwan sootu pei soni bōngō, ³⁸ ma Gadu hēn ta toona dēen wan hii oto sinkii kumafa a kē, hiniwan sii ku fēen sinkii.

³⁹ Sō Gadu ta mbei soni peipei. Biga luku dee sinkii u dee libilibi soni, de an dē di wan fasi e.

Libisëmbë sinkii dë wan fasi. Mbeti dë wan oto fasi. Fou dë wan oto fasi. Fisi dë wan oto fasi.

⁴⁰ Söseeei dee soni dë a liba ala tooka ku dee u goon aki tu. Di waiti u dee soni ala ku dee u goon aki an dë di wan. ⁴¹ Biga sonu abi ën fasi faa ta sëndë. Libawojo abi fëen sëndë. Söseeei dee teeja abi u de sëndë, nöö dee sëndë u de an dë wan fasi, de tooka ku de na de.

⁴² Wë nöö sö nöö di weki baka a dëdë o dë tu e. Di sinkii de ta tja go bei dë, a dë wan sinkii di dëdë ta poi nöö. Ma di sinkii di o toona weki dë, hën an dë soni di o dëdë poi möönsö. ⁴³ Di de bei dë, hën a dë wan kaba a sösö soni, ma fa a o toona weki ko dë, nöö a o dë wan gaan waiti soni. A bi dë wan suwakisuwaki sinkii nöö, ma te a weki baka a o dë ku kaakiti seei. ⁴⁴ Wan sinkii u goonliba hën de tja go bei dë, ma fa a o weki baka dë nöö a o dë wan sinkii a di fasi faa sa libi a Masa Gadu Köndë.

Söö. Wë leti kumafa u abi wan sinkii fuu libi a di goonliba aki, nöö söseei woo abi wan sinkii fuu libi a Gadu Köndë ala tu. ⁴⁵ A o pasa leti kumafa a sikifi a Masa Gadu Buku kaa, u di sëmbë di mbei libisëmbë böngö. A taa: “Gadu mbei Adam te a kaba,  hën a böö nëen nusu,  hën a kisi libi.”

Ma di Sëmbë di ta mbei dee böngö u Gadu Köndë ala, hën de ta kai di u tu Adam.  Hën da Masa Jesosi.  Hën feni wan oto pei sinkii  di Gadu weki ën baka a dëdë,  nöö ku ën a dë a Gadu Köndë ala ta da u libi.

⁴⁶ Ma di sinkii u Gadu Köndë nëen fosu bi dë e. Di u goonliba fosu bi dë. A baka ufö di u Gadu Köndë ko.

⁴⁷ Nöö di fosu sëmbë mbei ku di doti u di goonliba aki. Ma nöö di u mbei tu sëmbë kumutu a Gadu Köndë.

⁴⁸ Nöo di fasi u sinkii di di fosu libisëmbë u goonliba aki bi abi, hën di wan seei fasi dë nöo dee sëmbë u goonliba aki abi te tide eti. Nöo söseei di fasi u sinkii di di fosu Sëmbë u Gadu Köndë abi, nöo hën di wan seei fasi u sinkii dee sëmbë u Gadu Köndë o abi tu. ⁴⁹ Nöo leti kumafa u dë aki u abi di wan sinkii kumafa di fosu sëmbë u goonliba bi abi, nöo söseei wan daka woo ko abi di wan sinkii kumafa di fosu sëmbë u Gadu Köndë abi.

⁵⁰ Ma nöo mi kë taki wan soni aki da unu, dee sëmbë. Mi taki e, taa dee sinkii fuu dee dë ku buuu u go dëdë poi aki, de an o sa go a Gadu Köndë söndö tooka e. Biga dee soni dee dë u poi kaba a sösö an o sa go ka soni an o poi kaba a sösö möönsö.

⁵¹⁻⁵² Nöo un haika, mi o taki wan gaan tjubitjubi soni da unu aki. Mi taki e, na hii u tuu o dëdë bifö di kaba juu dou e. Ma te di juu dou di tutu böö kaa, nöo wantewante bifö i mëni, nöo Gadu o tooka di sinkii fuu. A o da u wan sinkii di an sa poi kaba a sösö möönsö. Nöo dee biibima dee bi dëdë, de o weki toona ko dë ku libi ku di njunjun sinkii dë. Nöo söseei u dee biibima dee o dë ku libi eti, nöo u seei o tooka ko abi di njunjun sinkii dë tu. Nöo sö a o pasa e, dee sëmbë.

⁵³ Biga wë di sinkii fuu di o dëdë poi kaba a sösö aki, a musu tooka ko wan hii oto pei sinkii di an o sa dëdë poi möönsö. ⁵⁴ Nöo te a pasa sö kaa, nöo a o kai ku di soni de sikifi a Gadu Buka taa:

Di wini Gadu wini, hën kaba dëdë a sösö kuma a guli ën wiöö!

⁵⁵ Nöo hën a sikifi möön taa:

Wë Dëdë oo, andi seei i wini? Naasë di poosian fii dë möön?

⁵⁶ Biga di poosian u dädē, nöö hën da di sitaafu di u bi o kisi a baka u dee hogi du fuu hedi. Nöö di soni mbei u bi o kisi sitaafu, biga wa hoi dee wëti dee Gadu buta da u. ⁵⁷ Ma nöö gaantangi u Gadu di a mbei Masa Jesosi Keesitu wini hii dee lö soni dē tuu da u.

⁵⁸ Wë da sö a dē, un dee lobi sëmbë u mi naandë, un musu tan gingin a di biibi un ta biibi Masa Jesosi dē. Wan musu disa möönsö. Un musu ta biinga hiniwanten a di wooko u Masa, biga i sabi taa di wooko i ta wooko da Masa dē an dē u sösö.

16

Aki Paulosu ta taki

wan möni soni da de.

¹ Söö. Wë nöö, dee sëmbë, a di së u di möni di woon pii manda go da dee sëmbë u Masa Jesosi „a Jelusalen,“, nöö un musu du ën leti kumafa mi fan ku dee biibima a di pisiwata u Galasia a dee keikikeiki u de taa, ² hiniwan sonde un musu pii möni buta a wan së. Hiniwan sëmbë sa da kumafa a ta kisi. Nöö sö un musu zuntëen buta dē fu te mi ko nöö an o dē fuun ta biinga ta pii möön. ³ Nöö un musu suku wanlö sëmbë buta dē, dee un ta futoou. Nöö te mi ko, nöö mi o sikifi pampia da de u de tja di möni go da dee sëmbë a Jelusalen. ⁴ Nöö ee a dē taa miseei musu go tu, nöö mi o tja de go.

Aki Paulosu ta konda da de kumafa a ta mëni u ko a de.

⁵ Nöö mi o ko a unu nöömö e, dee sëmbë. Ma te mi o ko, nöö mi o latja pasa a di pisiwata u Masadonia „go haika dee sëmbë ala pala sö ufö,“. ⁶ Biga wë te mi ko, mi a' di pakisei taa mi o tan ku unu naandë

wan hii pisiten. A kandë mi sa sai dë te di kötö ten pasa seei. Nöo bakaten un sa heepi mi seeka fu mi sa go a dee kamian ka mi nango. ⁷ Biga ma kë ko da unu odi vaavaa sö nöo mi pasa, ma mi kë dë ku unu wan hii pisiten, ee Gadu da mi pasi.

⁸ Ma nöo mi o dë a Efeise aki pasa Pensiti e. ⁹ Biga wë mi ta feni wooko aki te a hia, sëmbë ta piki di buka mi ta konda da de. Ma söseei feanti dë aki te a hia tu, ta mbei möiti u tapa mi.

¹⁰ Wë nöo ee un si Timoteo ko a unu ala, nöo un kisi ën a wan fasi faa sa fii bunu e, biga hënseei dë a di wooko u Masa leti kuma mi seei. ¹¹ Hën mbei na wan sëmbë musu söso ën, ma un musu butëen a pasi ku piizii be a toona ko a mi aki. Biga mi dë aki ta luku hën ku dee oto biibima u de ko a mi.

¹² Ma nöo u baaa Apolo, mi kë un sabi taa mi bi begi ën fu hën ku dee otowan fuu musu ko a unu, ma nöo an bi kë ko eti. Ma te a feni pasi, nöo a o ko.

Aki Paulosu ta tapa di biifi.

¹³ Nöo mi taki e, dee sëmbë, be un ta dë setiseti hiniwan juu fu soni an puu unu a pasi. Un musu dë gingin a di biibi un ta biibi Masa dë. Söseei un musu abi degihati ku taihati. ¹⁴ Nöo hii dee soni woon ta du kaa, nöo un musu du de fu lobi hedi e, dee sëmbë.

¹⁵ Ma nöo mi kë mëmbë unu a wan soni aki, taa dee sëmbë u Sitefanasi wosu dë, de da dee fosu sëmbë u di pisiwata fuunu na Akaja dë dee bi ko a di biibi. Nöo hën de buta deseei fu de musu ta heepi dee oto sëmbë u Gadu. ¹⁶ Wë nöo fëen mbei mi ta begi unu gaantangi be un ta piki dee lö sëmbë dë buka a soni, ku dee otowan dee ta wooko taanga da Masa a unu ala.

¹⁷ Nöö mi wai tuutuu u di Sitefanasi ku Folunatusi ku Akaikusi bi ko a mi aki. Biga de bi heepi mi leti kumafa unu bi o heepi mi. ¹⁸ De da mi degihati aki seei, leti kumafa de bi da unu hati ala tu. Nöö sö wanlö sëmbë un musu tei de u gaan soni e.

¹⁹ Da sö u taki e, dee sëmbë. Dee biibima dee dë a dee keikikeiki u di pisiwata u Asia aki tuu manda gaan odi da unu taa de dë. Akila ku Pesila seepi manda gaan odi da unu tu a di në u Masa. Nöö dee biibima dee ta ko hoi keiki a de wosu manda gaan odi da unu tu, ²⁰ ku hii dee oto biibima fuu aki tuu manda gaan odi da unu.

Nöö te woon da unu seei odi, nöö un baasa unu seei ku limbo hati e.

²¹ Nöö mi Paulosu seepi ta sikifi di lasiti pisi u di biifi aki ku mi seepi maun ta manda gaan odi da unu.

²² Ee wan sëmbë an lobi Masa Jesosi Keesitu, nöö di siba u Gadu musu kisi ën e.

Ma u dee sëmbë dee lobi ën, u ta bai taa: “Ko o, Masa.”

²³ Masa Jesosi Keesitu musu dë ku unu ku ën bunuhati e.

²⁴ Fa mi ta manda di biifi aki da unu, dee sëmbë, nöö mi lobi unu e, fu di mi ku unu tuu nama ku Masa Jesosi Keesitu.

„Na soni möönsö e. Mi, Paulosu, manda gaan odi da unu. A tan sö.”

Gadu Buku

New Testament in Saramaccan (NS:srm:Saramaccan)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saramaccan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saramaccan

srm

Suriname

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Saramaccan

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

34d0907e-4b31-5f4f-b863-1c52b958344e